

Årsredovisning 2013

Årsredovisning 2013

Innehåll

Generaldirektörens förord	5
Statens skolinspektion	7
1 Resultatredovisning	8
1.1 Skolinspektionens samlade produktion	8
1.2 Tillsyn och kvalitetsgranskning	9
1.2.1 Regelbunden tillsyn	9
1.2.2 Anmälningssärenden	14
1.2.2.1 Barn- och elevombudet	22
1.2.3 Kvalitetsgranskning	25
1.2.4 Övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev – tillsyn och kvalitetsgranskning	27
1.2.4.1 Erfarenheter utifrån nya skollagen	27
1.2.4.2 Erfarenheter från tillsyn över utbildning i svenska för invandrare	30
1.2.4.3 Insatser för att bedöma effekter av arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning	31
1.3 Tillståndsprövning	33
1.4 Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat	39
1.5 Kostnader per verksamhet	41
1.6 Organisationsstyrning	43
1.6.1 Kvalitetssäkring av arbetsmetoder och internt kvalitetssäkringsarbete	43
1.6.2 Samverkan med Skolverket med flera myndigheter	47
1.6.3 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter	51
1.7 Övrig verksamhet och återslagrapportering	54
1.7.1 Skolväsendets överklagandenämnd	54
1.7.2 Yrkesutbildningar	57
2. Finansiell redovisning	59
2.1 Resultaträkning	59
2.2 Balansräkning	60
2.3 Anslagsredovisning	62
2.4 Tilläggsupplysningar och noter	63
2.4.1 Tilläggsupplysningar	63

2.4.2 Noter	67
2.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	72
3 Undertecknande av årsredovisningen 2013	73

Generaldirektörens förord

Skolinspektionen lägger med denna årsredovisning sitt femte hela verksamhetsår bakom sig. Under den tiden har vi byggt upp myndigheten, tagit emot ny lagstiftning och implementerat den i verksamheten, samtidigt som granskning och tillsyn pågått. Under året har Skolinspektionen bedrivit någon form av tillsyn i landets samtliga kommuner, närmare 45 procent av Sveriges alla skolor har tillsynats och därtill ytterligare ett antal verksamheter.

Skolinspektionen har fyra kärnprocesser som löper genom verksamheten. Dessa är regelbunden tillsyn, kvalitetsgranskning, anmälningar samt prövning av godkännande som huvudman för fristående skola. Under året har vi fortsatt att utveckla processerna så att de ska vara effektiva och resultera i likvärdiga och rättssäkra beslut. Handläggningstiderna är ett annat område som vi fokuserat på. De ska bli kortare. Andelen anmälningsärenden med handläggningstider på fem månader eller kortare är nu 81 procent (78 procent för de anmälningsärenden som hanterats av Skolinspektionen och 95 procent för ärenden som hanterats av BEO).

Men myndighetens ambition stannar inte vid att ha en likvärdig, rättssäker och effektiv handläggning. Vi vill med vår verksamhet bidra till att varje barn och elev får en god utbildning i en trygg miljö. Som ett led i att följa upp verksamheten använder myndigheten en post-inspektionsenkät, där varje rektor ombeds svara på ett antal frågor efter avslutad tillsyn. För tredje året i rad genomför myndigheten en förtroendemätning bland vårdnadshavare och personal inom skola och förvaltning samt från och med 2013 även elever, där vi bland annat frågar om de tror att Skolinspektionens arbete leder till en bättre utbildning i en tryggare miljö (något som nio av tio svarar jakande på). Under 2013 har myndigheten inlett arbetet med en bidragsanalys. Analysen utgår från en förändringsteori som beskriver hur man förväntar sig att tillsyn påverkar skolornas förbättringsarbete.

Under året som gått har den nya lagstiftningen också fått ordentligt genomslag. Tillämpningen av de verktyg och sanktioner som finns i skollagen har utvecklats. Det betyder att vi bland annat under året fattat beslut om 22 förelägganden vid vite och fyra återkallande av godkännande för fristående huvudmän där verksamhet bedrivs samt ett beslut om tillfälligt verksamhetsförbud under året. De flesta viten leder till rättelse, men några av besluten ovan har överklagats och är föremål för fortsatt domstolsprövning.

Inom regelbunden tillsyn har vi arbetat med en tydligare skillnad mellan skolor som har behov av en breddad tillsyn och sådana som klarar sig med en bastillsyn. Det är ett sätt för oss att använda resurserna där de kommer bäst till nytta. Uppdelningen sker efter en risk- och väsentlighetsanalys som utgår från ett antal olika variabler, bland annat kunskapsresultat och svaren i den omfattande Skolenkäten där skolans medarbetare, elever och vårdnadshavare får ge uttryck för vad de anser om sin skola.

Skolinspektionen är föremål för en omfattande mediebevakning. Myndighetens kommunikationsverksamhet i övrigt riktar in sig på att öka transparensen så att skolor och huvudmän ska vara medvetna om på vilka grunder och med vilka verktyg

Skolinspektionen arbetar. På webbplatsen bygger vi upp ett material med råd- och vägledning som pekar på skolornas möjligheter att gå "från brist till möjlighet".

Det är stimulerande att leda Skolinspektionen, som fortfarande är en ung myndighet. Kring vår verksamhet och framförallt kring skolan i stort finns en politisk debatt och granskning.

I slutet av 2014 kommer Skolinspektionen att ha gått igenom alla skolor i landet i sin regelbundna tillsyn. Redan under detta år har vi startat ett utvecklingsarbete där vi drar slutsatser av dagens inspektionsverksamhet och vilket bidrag den ger till förbättringar av skolan. Med detta som underlag kommer vi att utveckla tillsynen för att möta framtida krav och på bästa sätt bidra till att de nationella målen för skolan kan förverkligas.

Ann-Marie Begler

Generaldirektör

Statens skolinspektion

Skolinspektionen redovisar nu, med denna årsredovisning, sitt femte hela verksamhetsår sedan starten i oktober 2008. I resultatredovisningsdelen redovisas jämförande information för tre år i följd, det vill säga 2013, 2012 och 2011. Viss information återfinns på fler ställen i årsredovisningen för att underlätta för läsaren.

Organisation

Skolinspektionens kärnverksamheter bedrivs inom fem regionala inspektionsavdelningar med stöd av ett huvudkontor bestående av en avdelning för verksamhetsstöd, en rätts- och tillståndsavdelning, ett analys- och statistiksekretariat och ett kommunikationssekretariat. Huvudkontorets avdelning för verksamhetsstöd innehåller enheter för personal, ekonomi respektive IT och kontorsservice. Från och med 1 februari 2013 har rätts- och tillståndsavdelningen (tidigare rättssekretariatet) bildat en självständig avdelning inom huvudkontoret där myndighetens funktion för tillståndsprövning (tidigare en enhet inom inspektionsavdelningen i Stockholm) samt kansli för Skolväsendets överklagandenämnd ingår.

Inom varje inspektionsavdelning finns två till tre enheter som arbetar med regelbunden tillsyn och kvalitetsgranskning. Vidare finns på varje inspektionsavdelning en enhet som handlägger anmälningsärenden.

BEO, Barn- och elevombudet, är en del av Skolinspektionen, men är samtidigt självständig i sitt beslutsfattande. ÖKN, Skolväsendets överklagandenämnd, är en egen myndighet som Skolinspektionen är värmyndighet för.

Figur 1: Organisation 2013

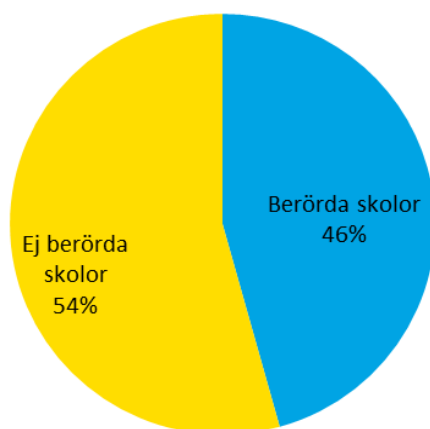

1 Resultatredovisning

1.1 Skolinspektionens samlade produktion

Idag går omkring 1,3 miljoner elever i cirka 7 100 skolenheter inom skolformerna grund- och gymnasieskola i Sverige.¹ Skolinspektionen har under 2013 besökt eller på annat sätt genomfört tillsyn och kvalitetsgranskningar samt hanterat anmälningsärenden från närmare hälften av dessa grund- och gymnasieskolor, drygt 3 200 stycken, och cirka 600 andra verksamheter såsom förskola och vuxenutbildning. Samtliga kommuner har granskats av Skolinspektionen i någon form. Sammanlagt har Skolinspektionen fattat runt 7 900 beslut.

Diagram1: Andel grund- och gymnasieskolor i landet som berörts av Skolinspektionen 2013.

Tillsyn, kvalitetsgranskningar och anmälningar

Under året har Skolinspektionens regelbundna tillsyn berört drygt 1 400 skolenheter och andra verksamheter, vilket omfattar över 300 kommunala och enskilda huvudmän. I den riktade tillsynen och flygande inspektionen har runt 120 skolenheter och samtliga kommunala huvudmän berörts. Inom ramen för etableringskontrollen och förstagångstillsynen har totalt cirka 100 beslut för lika många skolenheter fattats. Skolinspektionen har även fattat beslut för drygt 140 skolenheter och andra verksamheter i de sex kvalitetsgranskningar som avslutades under året. Utöver det har Skolinspek-

¹ http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.198219!/Menu/article/attachment/Samtliga%20skolformer_Elever_Riksniv%C3%A5_Tab1_2012_13webb.xls

tionen skrivit över 600 uppföljningsbeslut för kvalitetsgranskningen och tillsynen som helhet.

På uppdrag av regeringen har Skolinspektionen redovisat omrättningen av 31 800 nationella prov som genomfördes på 461 grund- och gymnasieskolor under vårterminen 2012.

För anmälningsärenden har omkring 4 700 beslut fattats, varav cirka 1 000 beslut efter uppföljning.

Tillståndsprovning

Skolinspektionen har inom tillståndsprovningen fattat runt 420 beslut om start eller utökning av fristående skolenhet. Utöver detta har cirka 300 beslut fattats gällande omprovningar av ansökningar om tillstånd, betygsrätt för vuxenutbildning, tillstånd för undervisning på engelska, utbildning utan att tillämpa timplanen, färdighetsprov samt ändring i befintliga tillstånd.

1.2 Tillsyn och kvalitetsgranskning

Tillsyn och kvalitetsgranskning rymmer tre verksamheter; regelbunden tillsyn, anmälningsärenden och kvalitetsgranskning.

1.2.1 Regelbunden tillsyn

Regelbunden tillsyn innebär en återkommande granskning av skolenheter för att se om de följer de lagar och regler som finns för verksamheten. Granskningen utgår ifrån skollagen, förordningar, läroplaner, kursplaner och andra bestämmelser som skolenheterna är skyldiga att följa.

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- Insatser för att samlat granska fristående skolor inom samma koncern eller motsvarande (se sid 11).

I den regelbundna tillsynen besöks samtliga skolenheter under en femårsperiod. Skolinspektionen har tillsynsansvar för förskolan², vuxenutbildningen³, fritidshemmet⁴ samt grund- och gymnasieskolan. Skolinspektionen granskar såväl fristående som kommunala verksamheter. Tillsynsmodellen bygger på en risk- och väsentlighetsanalys där valet av besökstyp görs utifrån skolenheternas och verksamheternas behov. I

² Ej enskilda förskolor. Kommunala förskolor granskas endast på huvudmannanivå.

³ Granskning endast på huvudmannanivå

⁴ Granskning endast på huvudmannanivå

de skolenheter där verksamheten inledningsvis identifieras som välfungerande gör myndigheten ett basbesök. I de skolenheter där analysen visar på en mindre välfungerande verksamhet gör myndigheten istället ett mer omfattande besök.⁵ Av samtliga tillsynen som genomfördes 2013 bestod 32 procent av basbesök, 67 procent av breddade besök och en procent av fördjupade besök.

Tabell 1: Regelbunden tillsyn 2013, 2012 och 2011 – antal beslut på huvudmannanivå och skolenhetsnivå respektive antal övriga verksamheter som omfattats.

Huvudman	Antal beslut på huvudmannanivå			Antal skolenheter			Antal övriga verksamheter		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011	2013	2012	2011
Kommun	58	46	60	1003	1 004	756	133	133	171
Enskild huvudman	258 ⁶	233	270	258	233	270	-	-	-
Totalt	316	279	330	1 261	1237	1026	133	133	171

Under 2013 har Skolinspektionen besökt 316 huvudmän inom ramen för den regelbundna tillsynen. Beslut har fattats för totalt 1 261 skolenheter och 133 övriga verksamheter, såsom förskola och vuxenutbildning. Skolinspektionen har i år besökt fler huvudmän än föregående år, samtidigt som ungefär samma mängd skolbeslut har fattats. En orsak till detta är att Skolinspektionen under året har besökt relativt många "små" kommuner, alltså med färre skolor.

När Skolinspektionen riktat kritik mot en skolenhet, verksamhet eller huvudman följer myndigheten upp de åtgärder som de vidtagit och de utvecklingsinsatser som huvudmannen påbörjat. Uppföljningen har till uppgift att se till att skolenheter, verksamheter och huvudmän genomför åtgärderna. Uppföljningen ska ske inom tre månader eller i undantagsfall efter längre tid, dock senast efter tolv månader. Under 2013 fattades 439 uppföljningsbeslut, en markant ökning i jämförelse med tidigare år.

⁵ Från och med hösten 2013 är de olika besökstyperna ännu mer differentierade än tidigare. Basbesöken genomförs under 2-3 timmar och fokuserar på avgränsade områden så att mer tid och resurser kan läggas på breddade och fördjupade besök, som genomförs under 1-3 dagar.

⁶ Siffran är exklusive övergripande beslut på huvudmannanivå för enskild huvudman. Under 2013 har ett sådant beslut fattats, efter samlad tillsyn av skolenheter tillhörande Praktiska Sverige AB. Fram till hösten 2013 var antal beslut på huvudmannanivå samma som antal skolenheter för enskilda huvudmän då beslut skrevs per skolenhet och huvudman. Från och med hösten 2013 kommer övergripande beslut att tas på huvudmannanivå även för enskilda huvudmän som ingår i den så kallade koncerntillsynen, alltså de huvudmän med fler än en skolenhet som granskas sammantaget. Läs mer om koncerntillsynen på sidan 11.

Riktad tillsyn och flygande inspektioner

Tillsynen omfattar även tillsynsformerna riktad tillsyn och flygande inspektion. I den riktade tillsynen ligger fokus på regelefterlevnad inom ett specifikt område på ett urval skolenheter eller verksamheter. Under 2013 avslutades fem riktade tillsyner:

- Bedömning och betygssättning
- Internationella skolor
- Uppföljning av mottagande i grundsärskolan
- Nationella minoritetsspråk i gymnasieskolan
- Sameskolan

I en flygande inspektion gör myndigheten en samlad insats där en avgränsad del av verksamheten granskas på många skolenheter samtidigt. Resultatet kan sedan bilda underlag för att andra typer av granskningar, till exempel en kvalitetsgranskning, som innebär att Skolinspektionen gör en djupare studie av hur ett mindre antal verksamheter arbetar inom området. Skolinspektionen genomförde två flygande inspektioner under 2013. Dessa handlade om asylsökande barns rätt till utbildning och arbetsformer i gymnasieskolan.

Insatser för att samlat granska fristående skolenheter inom samma koncern/ utbildningsföretag

I mitten av september 2013 avslutade Skolinspektionen projektet om en samlad tillsyn av fristående skolenheter inom samma utbildningsföretag. Projektet startades våren 2011 och pågick även under 2012. Syftet har varit att utveckla en likvärdig, systematisk och sammanhållen tillsyn av skolenheter tillhörande samma huvudman. Därigenom ges större möjligheter att upptäcka brister som är gemensamma för ett företag och att ställa tydliga krav på åtgärder.

Tabell 2: Antal skolenheter och utbildningsföretag som omfattats av den samlade tillsynen och där beslut tagits under 2013.

Företag	Antal skolenheter	Verksamhetsform
PPS Power Planning System AB ⁷	1	Gymnasieskola
Praktiska Sverige AB	35	Gymnasieskola

Inom den samlade tillsynen av fristående utbildningsföretag har bedömningar inom samma områden gjorts som inom den regelbundna tillsynen av övriga fristående och kommunala skolenheter. En noggrannare analys har dock genomförts av ett utbildningsföretags ekonomiska förutsättningar att driva en långsiktig och stabil verksamhet i de fall det funnits uppgifter som pekat på risk för obestånd. Detta har varit särskilt viktigt när det gäller att förstå gemensamma mönster i ett företags verksamhet.

⁷ Tillsynsbesök och beslut för PPS Power Planning System ABs skolenheter genomfördes huvudsakligen under 2012. Ett beslut togs dock under 2013.

Tillsynen av Praktiska Sveriges AB skolenheter har avslutats med ett huvudmannabeslut. Tidigare har en sammanfattande rapport skrivits för de flesta utbildningsföretagen som ingått i projektets arbete med den samlade tillsynen av fristående utbildningsföretag.

Erfarenheter från projektet har tagits tillvara för att utveckla Skolinspektionens fortsatta arbete med samlad tillsyn av skolenheter som tillhör fristående utbildningsföretag. Myndigheten har tidigare konstaterat att förbättrade analyser av ägarstrukturer, ett företags ekonomi samt ett företags ekonomiska stabilitet behövs. Detta kommer att tillgodoses genom den ekonomiska förstärkning myndigheten fått.

Avslutningsvis kan nämnas att den riskanalys som gjordes inför projektstarten inte till fullo förutsåg de kraftiga förändringar som skett inom fristående skolenheter och koncerner under perioden i form av främst ägarbyten, nedläggningar och konkurser.

Etableringskontroll

Syftet med etableringskontrollen, som sker före det att en fristående skola startar sin verksamhet, är att garantera att de fristående skolor som fått godkännande har förutsättningar att från start bedriva en utbildning som uppfyller kraven i skolförfattningarna.

57 etableringskontroller genomfördes inför skolstarten höstterminen 2013 (25 st år 2012). I 26 fall fattade Skolinspektionen ett beslut om föreläggande (3 st år 2012). De vanligaste bristerna avsåg tillgång till elevhälsa samt rekrytering av rektorer. I samband med etableringskontrollen återkallades fyra godkännanden av de 26 som fick förelägganden.

Förstagångstillsyn

För de fristående skolenheter som sedan startar genomför Skolinspektionen en tillsyn under skolenhetens första verksamhetsår, en förstagångstillsyn. Huvudsyftet med tillsynen har varit att kontrollera att de fristående skolenheterna startar sin verksamhet i enlighet med beslutet om godkännande. Syftet är även att informera om regelverket för fristående skolenheter för att underlätta för skolenheterna att bedriva en verksamhet av hög kvalitet.

Tabell 3: Antal förstagångstillsyner år 2013, 2012 och 2011.

	2013	2012	2011
Grundskola, förskoleklass	32	30	41
Grundsärskola	-	2	2
Gymnasieskola	12	27	38
Gymnasiesärskola	1	3	2
Totalt	45	62	83

Skolinspektionen har genomfört 45 förstagångstillsyner under 2013, vilket är en minskning mot föregående år. En anledning till minskningen är att antalet skolenheter som får godkänt att starta har minskat de senaste åren. Över hälften av skolenheterna, 27 stycken (60 procent), ansågs vid tillsynen följa författningarnas krav. Resterande skolenheter hade brister som på något sätt behövde åtgärdas.

Återkallanden av godkännande

Om en fristående skolenhet inte åtgärdar allvarliga brister trots att huvudmannen har fått ett föreläggande från Skolinspektionen, kan Skolinspektionen återkalla godkännandet. Skolinspektionen återkallar även godkännande på begäran av huvudmannen eller konkursförvaltaren för en skolenhet där verksamheten upphör eller går i konkurs.

Tabell 4: Antal återkallanden av godkännande år 2013, 2012 och 2011.

	2013	2012	2011
Beslut om återkallanden av godkännande	4	13	34

Skolinspektionen har under 2013 fattat beslut om att återkalla fyra godkännanden på grund av brister, exklusive återkallanden vid etableringskontrollen.

Anledningen till att antalet beslut om återkallande minskat de senaste två åren jämfört med 2011 är att Skolinspektionen inte längre återkallar godkännanden för skolenheter som upphört eller gått i konkurs om huvudmannen eller konkursförvaltaren inte begär detta. Dessa typer av återkallanden var tidigare i majoritet. Skolinspektionen har i skrivelse den 27 november 2012 uppmärksammat Utbildningsdepartementet på att regleringen kring återkallande av godkännande som enskild huvudman inom skolväsendet behöver kompletteras i detta avseende.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation ⁸

Den totala kostnaden för verksamheten regelbunden tillsyn⁹ var 200 796 tkr år 2013 (motsvarande kostnad var 195 854 tkr år 2012 och 176 068 tkr år 2011).

Kostnaden per skolenhet/verksamhet¹⁰ för vilken beslut fattats eller rapport upprättats samt beslut för kommunala huvudmän uppgick år 2013 till 106 500 kr (motsvarande kostnad var 105 600 kr år 2012 och 112 900 kr år 2011.).

Den totala kostnaden för regelbunden tillsyn ökade under 2013 i jämförelse med föregående år. Däremot ligger kostnaden per skolenhet/verksamhet i nivå med år 2012. Den ökade totala kostnaden beror bland annat på att fler tillsyner och uppföljningar har genomförts. I år redovisas etableringskontrollen under regelbunden tillsyn istället för tillståndsprövning, vilket också påverkar verksamhetens totala kostnad.

1.2.2 Anmälningssärenden

Anmälningar görs ofta av föräldrar som är missnöjda med eller oroade över sitt barns skolsituation. Anmälningarna handlar för det mesta om skolsituationen för en enskild elev. Det kan till exempel gälla kränkande behandling eller att eleven inte får det stöd den har rätt till. I vissa fall handlar anmälan om mer generella brister inom en verksamhet eller hos en huvudman. Ärenden som gäller kränkande behandling handläggs såväl vid Skolinspektionens regionala inspektionsenheter som av Barn- och elevombudet. Till anmälningssärenden räknas också Skolinspektionens handläggning av anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd.

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- Insatser för att säkerställa en effektiv och likvärdig hantering av anmälningssärenden (se sid 20).

Som en introduktion till tabell 5 (nedan) visas i figur på nästa sida några sammanfattande uppgifter om vad som inträffar efter att en anmälan kommit in till Skolinspektionen.

⁸ Kostnader för regeringsuppdraget Central rättning av nationella prov redovisas inom verksamheten regelbunden tillsyn. Vid beräkning av kostnad per prestation har emellertid regeringsuppdraget lagts utanför. Detsamma gäller tillsynsformerna riktad tillsyn och flygande inspektion som ingår i kostnaderna för verksamheten regelbunden tillsyn, men som vid beräkning av kostnad per prestation exkluderas.

⁹ Kostnader för uppföljningsbesök/förstagångstillsyner redovisas från och med 2012 i processen Regelbunden tillsyn (tidigare Tillståndsprövning). Kostnader för etableringskontroll redovisas från och med 2013 i processen Regelbunden tillsyn (tidigare Tillståndsprövning). Detta påverkar, utöver verksamhetens kostnad, även kostnaderna per prestation.

¹⁰ Se föregående två fotnoter.

Figur 2: Anmälningsärenden, översikt

Figuren ovan visar hur sambanden ser ut i tabell 5 på nästa sida, där antalsuppgifterna framgår.

Tabell 5: Anmälningssärenden, inkomna och beslut 2013, 2012 och 2011

	Totalt Skolinspektionen						Totalt		
	Skolinspektionen			BEO					
	2013	2012	2011	2013	2012	2011	2013	2012	2011
Antal öppna ärenden vid årets början	807	881	643	182	490	618	989	1 371	1 261
Anmälningar									
Inkomna	2 981	2 446	2117	594	524	534	3 575	2 970	2 651
Beslut	2 896	2 508	1 826	753	932	773	3 649	3 440	2 599
Därav beslut efter prövning	1 172	1 101	1 000	502	715	536	1 674	1 816	1 536
Varav ej kritik	360	347	441	149	355	346	509	702	787
Varav kritik efter prövning ¹¹	812 (69%)	754 (68 %)	559 (56 %)	353 (70%)	360 (50 %)	190 (35 %)	1 165 (70%)	1 114 (61 %)	749 (49 %)
Därav övriga beslut ¹²	1 724	1407	826	251	217	237	1 975	1624	1063
Omprövningar									
Inkomna	82	53	68	36	59	46	118	112	114
Beslut	78	56	72	40	59	43	118	115	115
Uppföljningar									
Inkomna från huvudman	1 019	738	730	0	0	1	1 019	738	731
Beslut	944	719	759	0	0	0	944	719	759
Antal öppna ärenden totalt vid årets slut	956	807	881	137	182	490	1 093	989	1 371
Andel öppna av antal nya ärenden totalt	23 %	25 %	30 %	22 %	31 %	84 %	23 %	26 %	39 %

Under 2013 har myndigheten (Skolinspektionens enheter för anmälningssärenden vid de regionala inspektionsavdelningarna och Barn- och elevombudet, BEO) handlagt emot cirka 4 700 ärenden som gäller anmälningar från elever, föräldrar och andra om brister inom olika verksamheter, men det kan även vara ärenden som initierats av

¹¹ Andel kritikbeslut av beslut efter prövning.

¹² Inkluderar beslut som: avvisning, avskrivning, överförda till huvudmans klagomålshandling, överlämnande till annan myndighet, beslut att överlämna ärendet till regelbunden tillsyn samt beslut gällande förutsättningarna för att begära skadestånd i ärenden som tidigare avgjorts av andra enheter inom Skolinspektionen och som resulterade i kritik.

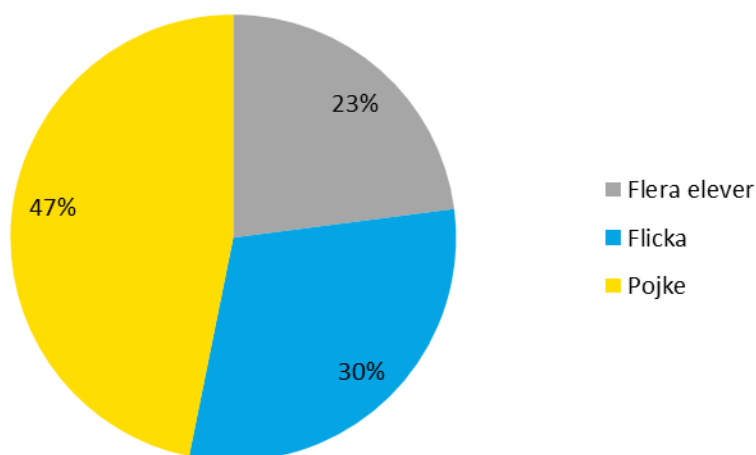
myndigheten (uppföljningar och omprövningar). Skolinspektionen har fattat beslut i cirka 4 700 sådana ärenden, varav vissa ärenden härrör från tidigare år. För ett antal ärenden fattas två beslut. Ett beslut gäller anmälan och det andra beslutet avser prövning av förutsättningar för skadestånd. Vid slutet av året hade myndigheten 1 093 öppna ärenden, från att vid årets början haft 989 öppna ärenden.

Inkomna anmälningar

Under år 2013 fortsatte antalet nyinkomna anmälningar om brister till Skolinspektionen att öka. Totalt ökade antalet nyinkomna anmälningar med 20 procent jämfört med 2012 års nivå. Det är framför allt de regionala inspektionsavdelningarna som fått den kraftigaste ökningen av nyinkomna anmälningar, men även hos BEO har ärendeinströmningen ökat. Av de nästan 3 600 inkomna anmälningarna avsåg 14 procent enskilda huvudmän.

Grunderna för anmälningarna är i stort sett desamma jämfört med året innan. Den vanligaste anmälningsgrunden var 2013, precis som tidigare år, kränkande behandling. Totalt var anmälningarna om kränkande behandling 1 175 stycken, varav BEO hanterade 522 stycken. Resterande 653 ärenden hanterades av inspektionsavdelningarna och är blandärenden, som utöver kränkande behandling även omfattade andra anmälningsgrunder. Utöver kränkande behandling är andra vanliga anmälningsgrunder särskilt stöd, skolpliktsbevakningen, huvudmannens organisation och styrning samt samarbete mellan skola och hem.

Diagram 2: Andel inkomna anmälningar efter kön, 2013.

Uppgifterna i ovanstående diagram avser den som anmälan gäller, alltså inte kön på den som gjort anmälan, exempelvis förälder. Andelen anmälningar som berör pojkar är större jämfört med andelen som berör flickor av de inkomna anmälningarna. En andel av de inkomna ärenden berör dock flera elever som kan bestå av olika kön. Den största skillnaden mellan könen bland de vanligaste anmälningsgrunderna är anmälningar om särskilt stöd där 65 procent berör pojkar, 29 procent berör flickor och 6 procent berör flera elever.

Anmälningssärenden efter verksamhetsform

Tabell 6: Inkomna anmälningar 2013, 2012 och 2011 efter verksamhetsform.

Verksamhetsform	Totalt Skolinspektionen						Totalt		
	Skolinspektionen			BEO					
	2013	2012	2011	2013	2012	2011	2013	2012	2011
Förskoleverksamhet	255	207	153	22	34	18	277	241	171
Skolbarnsomsorg	13	16	10	2	1	2	15	17	12
Förskoleklass	56	37	38	14	12	7	70	49	45
Grundskola	2 055	1622	1 367	509	421	452	2 564	2043	1 819
Gymnasieskola	434	387	355	43	46	48	477	433	403
Särskola	59	69	85	4	8	2	63	77	87
Vuxenutbildning	49	57	43	0	1	4	49	58	47
Övrigt	60	51	66	0	1	1	60	52	67
Totalt	2 981	2446	2 117	594	524	534	3 575	2 970	2 651

Under år 2013 ökade antalet inkomna anmälningar till Skolinspektionen kraftigt. Inom verksamhetsformerna skolbarnsomsorg, särskola och vuxenutbildning minskade dock antalet nyinkomna anmälningar något. Av de nästan 3 600 inkomna anmälningarna rörde majoriteten, 76 procent, grundskolan.

Beslutade ärenden

Antalet fattade beslut avseende anmälningssärenden ökade under 2013. Ökningen var totalt 10 procent jämfört med 2012, vilket innebär att Skolinspektionen totalt under 2013 fattade drygt 4 700 beslut som rör anmälningssärenden¹³. Skolinspektionen riktade kritik mot huvudmannen i 25 procent av inkomna anmälningssärenden (26 procent år 2012).

Uppföljningar och omprövningar

Utöver inkomna anmälningar hanterar Skolinspektionen även uppföljningar och omprövningar av tidigare beslut. Skolinspektionen följer upp kritikbeslut och vissa ärenden som hänvisats till kommunens klagomålshantering för att kontrollera att huvudmannen vidtagit åtgärder för berörd elev och/eller generella åtgärder i förebyggande och utvecklande syfte. Under 2013 genomfördes totalt 944 uppföljningar, vilket är en ökning med 31 procent jämfört med föregående år. Denna ökning kan förklaras av ett större antal inkomna ärenden, men framför allt av att man arbetat av ärendebalanser.

¹³ Inklusive uppföljnings- och omprövningsärenden.

Omprövning innebär att Skolinspektionen gör en ny prövning av ett ärende där det finns ett tidigare beslut. År 2013 beslutades i 118 sådana omprövningar, vilket är några fler än året innan. Omprövning innebär sällan att det tidigare fattade beslutet ändras.

Mer allvarliga missförhållanden

Anmälningssärenden ska generellt hanteras snabbt och effektivt, men det kan ibland vara fråga om ärenden där situationen är så allvarlig att Skolinspektionen med högsta prioritet måste agera snabbt och kraftfullt till skydd för elever. Dessa ärenden kräver en särskild hantering och handläggs enligt myndighetens riktlinjer för detta. I hanteringen av dessa ärenden bör huvudmannen/rektorn skyndsamt kontaktas för att åtgärder ska kunna vidtas omgående av de som har ansvar för att rätta till bristerna.

Under 2013 har 48 ärenden behandlats enligt myndighetens riktlinjer för ärenden som kräver en särskild hantering. Flertalet av ärendena som varit aktuella under året avser allvarliga fysiska kränkningar och kränkningar som pågått under en längre tid. Andra exempel på ärenden innehåller uppgifter om elever som är frånvarande i stor utsträckning eller elever som överhuvudtaget inte får någon utbildning.

Anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd (LAN)

Den 1 juli 2011 trädde ändringar i skollagen i kraft som innebär att ett legitimationssystem för lärare och förskollärare har införts. Skolverket meddelar legitimationer och Lärarnas ansvarsnämnd har till uppgift att pröva ärenden om varningar och återkallande av legitimationer. Skolinspektionen är den enda instansen som kan göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd och yrka att en legitimerad lärare ska meddelas varning eller att legitimationen ska återkallas.

Under 2013 inkom till Skolinspektionen totalt 145 anmälningar mot lärare och förskollärare (20 st år 2012).

I 84 fall av de inkomna anmälningarna har utredningen visat att läraren saknar legitimation.

I 48 fall av inkomna anmälningarna har Skolverket bekräftat att läraren har legitimation. I ett av dessa har Skolinspektionen beslutat att göra en anmälan till LAN. I 27 fall pågår ärendet fortfarande och i resterande fall har ärendet avslutats utan vidare åtgärd.

I resterande 13 fall av de inkomna anmälningarna har anmälan antingen avskrivits då det inte finns någon lärare angiven eller att det rör sig om någon annan personal, eller så utreds fortfarande frågan om läraren har legitimation eller ej.

Skolinspektionen har under året tagit emot fyra domar genom vilka lärare eller förskollärare har dömts för brott. I två fall har läraren legitimation. I ett av dessa har Skolinspektionen beslutat att göra en anmälan till LAN. I det andra ärendet pågår fortfarande utredningen.

Insatser för att säkerställa en effektiv och likvärdig hantering av anmälningsärenden

Det processororienterade arbetssättet inom anmälningsärenden är ett instrument för att systematiskt och strukturerat arbeta för att verksamheten ständigt ska förbättras. Genom att tydligt definiera processer, ansvar och roller och genom att kontinuerligt följa upp verksamheten skapas förutsättningar för effektiv handläggning och likvärdiga bedömningar. Likvärdigheten för anmälningsärenden stärks också genom att avdelningarna kan diskutera bedömningar och juridiska frågor i tre olika forum med olika sammansättning beroende på syftet. Med kort varsel kan ärenden tas upp för avstämning med rättssekretariatet. I detta forum diskuteras juridiska frågor som inte är av principiell karaktär. I bedömningsforum kan diskussionen fördjupas i frågor som inte enbart är juridiska och där avdelningarna behöver stöd i att fatta likvärdiga beslut. Besluten av principiell karaktär fattas sedan av generaldirektören. I kvalitetssäkringsforum kan frågor tas upp där avdelningar är osäkra i sin bedömning eller bedömer att ny praxis behöver formas. Forumet leds av rättschefen och forumet ger rekommendationer till avdelningarna.

Under år 2013 har Skolinspektionen successivt genomfört de förändringar inom anmälningsärenden som bestämdes under ett omfattande utvecklingsarbete 2012. Bland annat har ett nytt teambaserat arbetssätt introducerats med en beslutsfattare kopplad till varje team, ett förbättrat handläggningsstöd för ärenden som innehåller uppgifter om kränkande behandling har införts och rutinerna har fått en starkare inriktning på muntliga inslag i utredningen i syfte att minska handläggningstiderna och förbättra kvalitén. Syftet är att minska handläggningstiderna så att åtgärder snabbt vidtas hos huvudmän och skolor/verksamheter. Förändringarna har också syftat till att göra resursanvändningen effektivare och att förbättra likvärdighet i arbetssätt och bedömningar. Barnperspektivet och medborgarperspektivet har varit utgångspunkt för arbetet. Löpande analyser och uppföljningar av genomförandet av arbetet med effektiviseringen och den förbättrade likvärdigheten har inletts under senare delen av 2013 och kommer att fortsätta under 2014.

Handläggningstiden för anmälningsärenden

En viktig kvalitetsaspekt för elever, föräldrar och andra som gör anmälningar är korta handläggningstider. Skolinspektionen har därför alltsedan start satt upp höga mål för att styra verksamheten mot kortare handläggningstider.

Tabell 7: Anmälningssärenden 2013, 2012 och 2011 – handläggningstider.

	Totalt Skolinspektionen						Totalt		
	Skolinspektionen			BEO					
	2013	2012	2011	2013	2012	2011	2013	2012	2011
Andel av beslutade ärenden med handläggningstider på fem månader eller kortare	78 %	74 %	67 %	95 %	45 %	33 %	81 %	67 %	53 %
Handläggningstid i genomsnitt (kalenderdagar) ¹⁴	96	104	99	85	241	379	94	143	171

Myndighetens mål var till och med juni 2013, precis som åren innan, att 80 procent av ärendena ska beslutas inom fem månader. Som ett resultat av myndighetens utvecklingsarbete skärptes målnivån från och med 1 juli 2013 till att 80 procent av ärendena ska beslutas inom fyra månader. I tabell 9 redovisas dock endast den tidigare målnivån på fem månader eftersom alltför kort tid förflutit från att den nya målnivån infördes för att det ska vara meningsfullt att redovisa detta. Den 1 januari 2014 skärps även det tidigare målet om att 100 procent av ärendena ska beslutas inom sex månader till att gälla inom fem månader.

För 81 procent av de ärenden som avslutades under helåret 2013 lyckades myndigheten hålla det tidigare målet om handläggningstider på fem månader eller kortare. Samtidigt hade ett antal av de avslutade ärendena 2013 en klart längre handläggningstid än fem månader, vilket framför allt är ärenden som sakprövats.

Under 2013 har myndigheten genomfört en rad utvecklingsaktiviteter inom anmälningssärenden inklusive implementering av ny process, vilket bidragit till att den genomsnittliga handläggningstiden för beslutade ärenden minskat från 143 till 94 dagar.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten anmälningssärenden¹⁵ var 78 569 tkr år 2013 (motsvarande kostnad var 75 665 tkr år 2012 och 69 081 tkr år 2011).

Kostnaden per beslutat ärende¹⁶ var 15 000 kr exklusive BEO¹⁷ (motsvarande kostnad var 16 700 kr år 2012 och 18 400 kr år 2011).

¹⁴ Handläggningstiden för ärenden där BEO endast prövade förutsättningar för skadestånd, där Skolinspektionen tidigare fattat kritikbeslut, ingår inte i beräkningarna. Handläggningstiden är exklusive uppföljningar och omprövningar.

¹⁵ Kostnader för Skolväsendets överklagandenämnd redovisas inom verksamheten anmälningssärenden.

¹⁶ Kostnader för Skolväsendets överklagandenämnd har exkluderats vid beräkning av prestationskostnaden. Beloppet för år 2012 är korrigerat jämfört med beloppet angivet i årsredovisning 2012.

¹⁷ Redovisas som avslutning på avsnitt 1.2.2.1 Barn- och elevombudet.

Under 2013 ökade både antalet inkomna anmälningssärenden kraftigt. För att klara denna ökning har resurser tillförts verksamheten, vilket förklarar den ökade kostnaden.

Kostnaden per beslutat anmälningssärende har minskat. Detta kan förklaras av en rad utvecklingsinsatser inom anmälningssärenden inklusive implementering av reviderad process, vilket ökat effektiviteten, kortat handläggningstiderna och därmed minskat de genomsnittliga kostnaderna per beslut.

1.2.2.1 Barn- och elevombudet

Åtterrapportering:

- *Skolinspektionen ska sträva efter att 80 procent av de ärenden som Barn- och elevombudet fattar beslut om ska avgöras inom fem månader och 100 procent inom sex månader. Skolinspektionen ska redovisa ombudets insatser för att nå målet i fråga om handläggningstider samt övriga insatser för att säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet. Vidare ska Skolinspektionen när det gäller Barn- och elevombudets verksamhet redovisa uppgifter om ärendenas antal och innehåll, vilken skol- eller verksamhetsform de hänför sig till samt de beslut som ombudet har fattat. Redovisningen ska därutöver omfatta resultatet av de domstolsprocesser som ombudet drivit och en redogörelse för ombudets verksamhet utöver ärendehantering.*

Inkomna och beslutade ärenden

Under året inkom 594 anmälningar om kränkande behandling till Barn- och elevombudet. Antalet anmälningar ökade med 13 procent jämfört med 2012. Utöver de inkomna anmälningarna handlade BEO även 134 ärenden (107 stycken år 2012) där förutsättningarna för skadestånd prövades i ärenden som tidigare avgjorts av andra enheter. Härtill kommer antalet omprövningar som uppgick till 36 stycken (59 stycken år 2012).

En stor majoritet av de inkomna anmälningarna avser, liksom föregående år, kränkningar mellan elever i grundskolan.

BEO fattade under året 753 beslut. Efter prövning fattades 502 beslut, varav 353 innebär att det förelåg brister i huvudmannens arbete mot kränkande behandling.

Under 2013 har andelen ärenden där BEO funnit att det föreligger en brist ökat i förhållande till 2012. En av anledningarna här till torde vara att BEO i sina beslut ofta finner brister vad gäller den anmälningsskyldighet som föreskrivs i 6 kap 10 § skollagen.

Handläggningstider

BEO har även under 2013 kraftigt minskat sina handläggningstider i förhållande till tidigare år. Detta är främst resultatet av ytterligare förbättrade arbetsformer. BEO har ökat antalet ärenden som avgörs inom fem månader från 45 procent 2012 till 95 pro-

cent 2013. Endast 2 procent av de beslutade ärendena på BEO har en handläggningstid på mer än sex månader. Den genomsnittliga handläggningstiden för beslutade ärenden under 2013 har uppgått till 82 dagar. Den genomsnittliga handläggningstiden har minskat med 145 dagar sedan 2012.

Tabell 8: Barn- och elevombudets handläggningstider¹⁸ för beslutade anmälningsärenden (inkomna anmälningar och omprövningar) 2013, 2012 och 2011.

	2013	2012	2011
Beslut totalt	659	991	816
Andel ärenden med en handläggningstid på fem månader eller kortare	95 %	45 %	17 %
Andel ärenden med en handläggningstid på sex månader eller kortare	98 %	50 %	21 %
Genomsnittlig handläggningstid (dagar)	82	227	357

Skadestandsprocesser med mera

Under 2013 har sammanlagt 42 beslut om att framställa krav om skadestånd fattats. I 36 av dessa har huvudmännen medgivit de framställda kraven på skadestånd eller överenskomna krav efter förlikning. I de ärenden där huvudmännen motsatt sig kravet på skadestånd har BEO under året i ett fall ingivit stämningsansökan till domstol och i två fall pågått arbetet med att upprätta stämningsansökan. I övriga ärenden pågår förhandlingar med huvudmännen.

Under året har BEO inlett sammanlagt fyra domstolsprocesser där huvudmännen bestridit det krav som framställts. I fem processer har BEO erhållit domar från tingsrätt respektive hovrätt. Tre av domarna har vunnit laga kraft. BEO har haft framgång i samtliga dessa tre processer. Sammanlagt pågår vid årsskiftet 2013/2014 sex domstolsprocesser.

Informationsverksamhet

BEO har under året bedrivit informationsverksamhet genom att medverka vid 61 konferenser, föreläsningar och utbildningar (42 st år 2012). Av dessa har Barn- och elevombudet själv medverkat vid 27 tillfällen. Deltagarantalet har varierat från tio till cirka 600 deltagare. Bland de informationsinsatser som genomförts kan nämnas föreläsningar på rektorsutbildningar, föreläsningar om kränkande behandling i samband med Skolinspektionens dag samt webinarium om nätkränkningar.

BEO har under året även haft besök av utländska delegationer som visat intresse för det arbete som BEO bedriver.

¹⁸ Handläggningstiden för ärenden där BEO endast prövade förutsättningar för skadestånd, där Skolinspektionen tidigare fattat kritikbeslut, ingår inte i beräkningarna.

Under 2013 har BEO fortsatt med de föreläsningar som påbörjades 2012 och som riktar sig till Skolinspektionens regionala enheter. Föreläsningarna har dels berört BEO:s verksamhet i stort, dels fokuserat på BEO:s skadestandsbedömningar.

Under 2013 har BEO:s webbplats omarbetats och uppdaterats, vilket syftat till att göra informationen om BEO och dess verksamhet tydligare och mer lättillgänglig. För spridning av information har BEO även under 2013 bland annat använt sig av sin Facebooksida. Vid två tillfällen under 2013 har Barn- och elevombudet också medverkat i chattar där läsare har kunnat ställa frågor. Chattarna har varit välbesökta.

BEO har via telefon och mejl bland annat bedrivit rådgivning om den del av skollagen som handlar om kränkande behandling. Inom ramen för denna verksamhet har 1 237 förfrågningar besvarats (939 st år 2012).

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för Barn- och elevombudets verksamhet var 13 179 tkr¹⁹ år 2013 (motsvarande kostnad var 13 358 tkr år 2012 och 13 848 tkr år 2011)²⁰. Se mer information inklusive kommentarer under rubriken Ekonomisk redovisning på nästa sida.

Kostnaden per beslutat ärende var 14 400 kr²¹ (motsvarande kostnad var 11 183 kr år 2012 och 15 561 kr år 2011)²².

Under 2013 ökade Barn- och elevombudet kostnaden per beslutat ärende jämfört med året innan. Arbetstiden koncentrerades i större utsträckning på handläggning under 2012 vilket innebar att fler beslut fattades samtidigt som den totala kostnaden för verksamheten varit tämligen konstant över tid. Under 2013 har Barn- och elevombudet återgått till ett mer normalt läge.

¹⁹ Från och med 2013 räknas Barn- och elevombudets övriga intäkter med i beräkningarna av kostnaderna.

²⁰ Kostnaderna för åren 2012 och 2011 har räknats om enligt föregående fotnot.

²¹ Kostnader och intäkter för ombud och kostnader för informationsverksamhet har räknats bort vid beräkning av prestationskostnaderna.

²² Kostnaderna för åren 2012 och 2011 har räknats om enligt föregående fotnot.

Ekonomisk redovisning

Tabell 9: Kostnader och intäkter avseende Barn- och elevombudet åren 2013, 2012 respektive 2011.

Verksamhetens intäkter och kostnader, Tkr	2013	2012	2011
Intäkter (exkl. intäkter av anslag)	-997	-21	-416
Kostnader för personal	12 204	11 395	13 657
Övriga driftkostnader	1 971	1 981	604
Avskrivningar	1	3	3
Summa	13 179	13 358	13 848

BEO:s totala kostnader för år 2013 är marginellt lägre jämfört med året innan. Till största del beror det på de redovisade intäkterna som avser ombudskostnader inbetalade av motparten. Personalkostnaderna har samtidigt ökat något bland annat på grund av att en kanslichef anställts under året. Redovisade övriga driftkostnader avser bland annat kostnader för inhyrd personal och ombudskostnader och ligger i nivå med föregående år.

1.2.3 Kvalitetsgranskning

Kvalitetsgranskningar utförs i syfte att granska kvaliteten i skolväsendet inom ett avgränsat område. Syftet är också att påvisa särskilda utvecklingsområden och förmedla erfarenheter från granskningarna för att bidra till en utveckling inom skolväsendet. Myndigheten ska granska områden där det är störst risk att barnets och elevens bästa åsidosätts. Myndigheten genomför dessutom ämnesgranskningar. Bedömningarna av kvaliteten utgår från författningarnas krav och med stöd av forskning och beprövad erfarenhet inom det aktuella granskningsområdet.

Kvalitetsgranskningarna är indelade i två huvudtyper: ämnesgranskningar och temagranskningar. I ämnesgranskningarna riktas fokus mot grundskolan och gymnasieskolan i första hand och det är främst ämnesundervisningens kvalitet inom ett eller flera skolämnen som granskas. De tematiska granskningarna kan istället beröra samtliga skolformer, från förskola till vuxenutbildning, och behandlar ett särskilt tema i undervisningen (som inte är knutet till ett särskilt ämne) eller aspekter av verksamheten som inte handlar om undervisning. Kvalitetsgranskningarna är utformade som projekt med en projektledare och deltagande inspektörer från myndighetens olika regionala avdelningar. I projekten deltar även externa experter och andra sakkunniga. Arbetet utgår från en gemensam processmodell för att uppnå en så hög likvärdighet som möjligt.

Under 2013 har Skolinspektionen avslutat sex kvalitetsgranskningar. År 2012 avslutades tolv granskningar. Vid årsskiftet 2013/2014 pågår det tio kvalitetsgranskningar

som ska avrapporteras under år 2014. En av dessa granskningar är projektöverskriftdande, där alla elevers rätt till stöd och stimulans granskas/har granskats som ett tvärgående tema i tre andra kvalitetsgranskningar.

Under 2013 avrapporterades en ämnesgranskning:

- Samhällsorienterande ämnen i grundskolans årskurs 7-9

Under 2013 avrapporterades fem temagranskningar:

- Gymnasial lärlingsutbildning
- Undervisningen på introduktionsprogrammen i gymnasieskolan
- Studie- och yrkesvägledning i grundskolan (SYV)
- Rätten till utbildning
- APL inom lärlingsutbildning för vuxna

Tre av de sex kvalitetsgranskningarna som avslutats 2013 har gällt grundskolor, två har gällt gymnasieskolan och en vuxenutbildningen.

Tabell 10: Antal skolor/verksamheter som besökts i slutförda kvalitetsgranskningar under 2013, 2012 respektive 2011.

Verksamhetsform	Huvudman	2013		2012		2011	
		Ämnesgranskningar	Tema-granskningar	Ämnesgranskningar	Tema-granskningar	Ämnesgranskningar	Tema-granskningar
Antal projekt totalt		1	5	4	8	5	6
Grundskola	Kommunal	16	44	87	143	89	18
	Fristående	8	10	20	14	10	3
Gymnasieskolan	Kommunal	-	31	28	-	31	68
	Fristående	-	14	19	-	7	33
Särskolan	Kommunal	-	-	-	-	-	-
	Fristående	-	-	-	-	-	-
Förskola		-	-	-	42	-	16
Skolbarnsomsorg		-	-	-	-	-	0
Vuxenutbildning		-	16	-	6	-	35
Totalt antal skolenheter/verksamheter		24	115	154	205	137	173

Sammanlagt har 139 skolenheter/verksamheter hos 107 kommunala och 32 enskilda huvudmän granskats i de sex avslutade kvalitetsgranskningarna. Vissa kommuner har ingått i flera olika projekt, men då med olika skolenheter eller verksamheter som ingått i granskningen. I de fall där besluten innehåller utvecklingsområden för skol-

enheten och/eller huvudmannen görs en uppföljning. Under 2013 har 157 uppföljningsbeslut fattats.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation²³

Den totala kostnaden för verksamheten kvalitetsgranskning var 58 221 tkr år 2013 (motsvarande kostnad var 52 335 tkr år 2012 och 66 857 tkr år 2011).

Kostnaden i genomsnitt för de sex avslutade kvalitetsgranskningarna 2013 var 7 010 tkr per granskning (motsvarande kostnad var 7 132 tkr²⁴ år 2012 och 6 027 tkr år 2011 och 7 624 tkr år 2010).

Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats var 334 425 kr (motsvarande kostnad var 407 900 kr år 2012 och 218 200 kr år 2011).

Antalet genomförda kvalitetsgranskningar har minskat från tolv avslutade år 2012 till sex avslutade år 2013. Skälet till minskningen är omprioriteringar på grund av att antal anmälningsärenden ökat. Den totala kostnaden har stigit något till 58 221 tkr, vilket har att göra med att flera pågående kvalitetsgranskningar kommit långt, men avslutas först under 2014.

Kostnaden per kvalitetsgranskning (för de granskningar som avslutades under året) har sjunkit något under 2013.

Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats har sjunkit till 334 tkr år 2013 jämfört med 408 tkr år 2012. År 2012 ska dock i det här sammanhanget ses som ett undantag då det var två kvalitetsgranskningar med mer resurskrävande arbetsmetoder som drog upp genomsnittskostnaden per skola.

1.2.4 Övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev – tillsyn och kvalitetsgranskning**1.2.4.1 Erfarenheter utifrån nya skollagen**

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- Erfarenheter från myndighetens tillsyn utifrån den nya skollagen, där det av redovisningen särskilt ska framgå hur möjligheterna till ingripanden enligt 26 kap. har använts.

²³ Vid beräkning av kostnad per prestation har aktuella gransknings totala kostnader, oavsett vilket år de fallit ut, summerats och lagts till grund för uträkningen.

²⁴ Den projektöverskridande granskningen IT i skolan har exkluderats från beräkningen, då dess kostnader för empiriinsamling ingått i fyra andra granskningar och ej kunnat särskiljas i dessa.

Anpassningar och skillnader

Inför att 2010 års skollag skulle börja tillämpas den 1 juli 2011 genomfördes ett omfattande förberedelsearbete hos Skolinspektionen för att anpassa processerna. Detta arbete har fortskridit under året och formerna för tillsynen har vidareutvecklats och anpassats ytterligare.

Skolinspektionen konstaterar att de vanligast förekommande bristerna hos huvudmännen i tillsynen under året finns inom bedömningsområdet²⁵ särskilt stöd (70 procent av granskade grundskolor och 82 procent av granskade gymnasieskolor hade brister). Andra bedömningsområden där det också förekommer många brister är pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen (63 procent av granskade grundskolor och 67 procent av granskade gymnasieskolor hade brister) samt trygghet och studiero (60 procent av granskade grundskolor och 76 procent av granskade gymnasieskolor hade brister).

Genom 2010 års skollag ökade kraven på tillgång till skolbibliotek och elevhälsa. Skolinspektionen har under året i tillsynen konstaterat att många skolenheter fortfarande inte lever upp till dessa krav. Det har funnits brister avseende tillgången till skolbibliotek på 12 procent av granskade skolenheter (8 procent av granskade grundskolor och 4 procent av granskade gymnasieskolor hade brister). Motsvarande siffra avseende brister i tillgången till elevhälsa är 20 procent av granskade skolor (15 procent av granskade grundskolor och 5 procent av granskade gymnasieskolor hade brister).

Verktyg och sanktioner

När Skolinspektionen genomför tillsyn av skolenheter bedöms om verksamheten uppfyller författningarnas krav. Om brister upptäcks i verksamheten ska huvudmannen rätta till dessa. Skolinspektionen har då att ta ställning till vilket av verktygen eller sanktionerna i 26 kap. skollagen som ska användas. Vid valet beaktas bland annat hur omfattande och allvarliga bristerna är, om huvudmannen kan rätta till bristerna och i sådana fall vad som krävs för att få huvudmannen att göra detta. Vissa av Skolinspektionens beslut kan överklagas av huvudmannen hos förvaltningsdomstol. Detta gäller exempelvis beslut om återkallelse, tillfälligt verksamhetsförbud och föreläggande förenat med vite.

Föreläggande, anmärkning och avstående från ingripande

Av verktygen i 26 kap. skollagen använder Skolinspektionen i flest fall förelägganden mot huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter. I de anmälningssärenden som prövats i sak under året och där brister konstaterats, har Skolinspektionen i 82 procent av

²⁵ Skolinspektionens tillsyn har delats in i bedömningsområden, bedömningspunkter samt indikatorer för innehållet för respektive bedömningspunkt.

ärendena förelagt huvudmannen att avhjälpa bristerna. I 8 procent har huvudmannen fått en anmärkning och i 10 procent har Skolinspektionen avstått från att ingripa. Även i den regelbundna tillsynen används förelägganden i de flesta fall där brister påvisats.

Vitesföreläggande

Sedan 2010 års skollag började tillämpas den 1 juli 2011 har totalt 25 av Skolinspektionens förelägganden mot huvudmän att fullgöra sina skyldigheter förenats med vite. Av dessa har 22 fattats under år 2013.

Flertalet förelägganden som förenats med vite har gällt skolor där Skolinspektionen i den regelbundna tillsynen konstaterat ett flertal allvarliga brister.

Vissa förelägganden som förenats med vite har avsett endast en eller ett fåtal brister. Det har bland annat gällt undervisning enligt svensk läroplan, förskoleplats inom fyra månader, att bedriva undervisning enligt godkännandet, se till att inga elever går om en årskurs utan att grund finns för detta, tillgång till ändamålsenliga lokaler för undervisningen, tillgång till skolbibliotek samt mottagande och utbildning i särskola.

Ett fåtal av föreläggandena som förenats med vite har avsett anmälningar om enskilda elevers rätt till utbildning och särskilt stöd.

De beslutade vitesbeloppen har varit mellan 200 000 kr och 1 000 000 kr. Det högsta vitesbeloppet har beslutats i samband med föreläggandet vid vite mot Uppsala kommun.

Ett föreläggande vid vite som huvudmannen inte följt har medfört att Skolinspektionen därefter återkallat huvudmannens godkännande.

Återkallade godkännanden och tillfälliga verksamhetsförbud

Under perioden den 1 juli 2011 till den 31 december 2012 hade huvudmän för tre skolenheter fått sina godkännanden återkallade, besluten gällde i samtliga fall omedelbart. För en skolenhet beslutades det först om ett tillfälligt verksamhetsförbud.

Skolinspektionen har under år 2013 inom ramen för den regelbundna tillsynen återkallat huvudmäns godkännanden efter konstaterade allvarliga missförhållanden vid fyra tillfällen, samtliga beslut har gällt omedelbart.

Efter den så kallade etableringskontrollen under våren 2013 har Skolinspektionen återkallat godkännandet för två huvudmän som höstterminen 2013 skulle starta verksamhet vid två skolor vardera, eftersom de bland annat saknade lokaler för verksamheten. Dessa beslut gällde omedelbart.

Skolinspektionen har i början av hösten 2013 även meddelat ett tillfälligt verksamhetsförbud.

Processer i förvaltningsdomstol

Skolinspektionen har under året fört ett flertal processer i förvaltningsdomstol.

Myndigheten har vid fyra tillfällen ansökt om utdömande av vite hos förvaltningsrätten efter att huvudmännen inte följt Skolinspektionens föreläggande som förenats med vite. Den 8 januari 2014 biföll förvaltningsrätten Skolinspektionens ansökan avseende två skolor och förpliktade huvudmännen att utge vite till staten. Huvudmännen har överklagat domarna, men kammarrätten har inte meddelat beslut i frågan om prövningstillstånd ännu. Övriga mål är ännu inte avgjorda av förvaltningsrätten.

Skolinspektionen har även varit part i mål i förvaltningsdomstol efter att huvudmän överklagat Skolinspektionens beslut om föreläggande som förenats med vite. Förvaltningsrätten har avslagit ett överklagande och denna dom har vunnit laga kraft. Förvaltningsrätten har även avslagit ett annat överklagande, men denna dom har överklagats till kammarrätten av huvudmannen. Kammarrätten har inte meddelat beslut i frågan om prövningstillstånd ännu. Övriga mål har ännu inte avgjorts av förvaltningsrätten.

Skolinspektionens återkallelsebeslut har också överklagats till förvaltningsdomstol av huvudmän. Den ena huvudmannen har därefter återkallat överklagandena avseende de två skolorna, varför förvaltningsrätten har avskrivit målen. Förvaltningsrätten har fastställt Skolinspektionens återkallande av godkännandet avseende den andra huvudmannen. Denna dom har vunnit laga kraft.

Även Skolinspektionens beslut om tillfälligt verksamhetsförbud har överklagats av huvudmannen. Förvaltningsrätten biföll överklagandet och upphävde Skolinspektionens beslut. Skolinspektionen överklagade förvaltningsrättens dom till kammarrätten, men kammarrätten avlog överklagandet. Skolinspektionen har därefter överklagat kammarrättens dom till Högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat prövningstillstånd.

1.2.4.2 Erfarenheter från tillsyn över utbildning i svenska för invandrare

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- *Erfarenheter från tillsyn över utbildning i svenska för invandrare med avseende på kommunernas erbjudande av sådan utbildning inom utsatt tid och hänsynstagande till de studerandes individuella erfarenheter och behov.*

Fram till december 2013 har den regelbundna tillsynen granskat vuxenutbildning hos 48 kommuner. I åtta av dessa granskningar har kommunen förelagts att åtgärda brister rörande erbjudande av utbildning i svenska för invandrare inom utsatt tid och hänsynstagande till de studerandes individuella erfarenheter och behov.

I tre av kommunerna är utbildningen inom svenska för invandrare inte utformad så att den enskildes studier kan kombineras med andra studier inom andra skolformer inom skolväsendet. Intervjuade elever inom dessa kommuner uppger att det i den

grundläggande kommunala vuxenutbildningen tillämpas ett behörighetskrav där eleverna ska ha avslutat studier i utbildning i svenska för invandrare på nivå D för att antas till studier i grundläggande vuxenutbildning.

Sju av de åtta kommuner som brister i arbetet gällande svenska för invandrare verkar inte aktivt för att nå och motivera de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning för svenska för invandrare. Kommunerna som brister har ofta inga uppsökande insatser för att nå ut till alla målgrupper, utan endast information på webben eller i form av broschyrer och annonser.

1.2.4.3 Insatser för att bedöma effekter av arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- *Insatser för att bedöma effekter av myndighetens arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning samt resultaten av dessa insatser.*

Rektorernas uppfattning om Skolinspektionen efter tillsyn (Post-inspektionsenkäten)

Post-inspektionsenkäten som hanteras av ett externt företag går ut till rektorer i de kommuner där Skolinspektionen inspekterat samtliga skolor. Syftet med enkäten är att systematiskt samla in information för att få en bild av hur myndighetens tillsynsarbete uppfattas. Rektorer både på fristående skolor och kommunala skolor ombeds att besvara enkäten. Enkäten skickas ut löpande till rektorerna vartefter tillsynen i de olika kommunerna avslutas och besvaras anonymt.

Resultatet ska användas på två sätt. Dels för att utveckla myndighetens processer och metodik inom den regelbundna tillsynen. Dels för att ge återkoppling till de som genomfört en tillsyn, så att de kan reflektera över hur den genomförda tillsynen upplevdes och möjliga anledningar till det.

Enkäten omfattar fyra frågeområden:

- Kommunikation
- Tillsynens granskningsområden
- Bemötande
- Effekter

Mellan juni 2012 och november 2013 har enkäten besvarats av rektorer i 21 kommuner. Av 476 tillfrågade rektorer har 266 besvarat enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 56 procent²⁶. I korthet visar analysen att:

- 83 procent av rektorerna anser att tillsynen i mycket eller ganska hög grad kommer att bidra till förbättringsarbetet.

²⁶ För att öka svarsfrekvensen till nästa omgång kommer svarsperioden att utökas, från två veckor till tre veckor.

- En mycket hög andel rektorer, cirka 95 procent, tycker också att kommunikation med Skolinspektionen har varit bra, både när det gäller skriftlig och muntlig information inför tillsynen.
- 95 procent av rektorerna anser även att tillsynsbeslutet i sin helhet var mycket eller ganska tydligt.
- 85 procent av rektorerna tycker att Skolinspektionens kritik i ganska hög grad eller i mycket hög grad eller stämmer överens med deras egen bild av skolans verksamhet.

Förtroendet för Skolinspektionen hos målgrupperna (Förtroendemätningen)

En annan mätning som genomförs för att undersöka förtroende för och effekter av Skolinspektionens verksamhet är "Förtroende för Skolinspektionen" som också den hanteras av ett externt företag. Denna mätning har nu genomförts för tredje året i rad. Ett högt förtroende utgör ett av fyra områden i myndighetens *Målbild 2015*. Aktuella målgrupper är vårdnadshavare samt personal inom skola och förvaltning²⁷. Nytt för i år är att även elever ingår som en målgrupp i mätningen.

Undersökningen består av tre delar:

- *kännedom* om Skolinspektionen,
- *kontakt* med Skolinspektionen samt
- *förtroende* för Skolinspektionen.

Kännedomen om Skolinspektionen är mycket god bland samtliga målgrupper.

- Personal inom skola och förvaltning har högst kännedom om myndigheten (99 respektive 100 procent).
- Lägst kännedom har elever (63 procent) följt av vårdnadshavare (86 procent).
- Kännedomen bland vårdnadshavare ökade mellan 2011 och 2012 men ingen skillnad uppmättes mellan 2012 och årets mätning (2013).

Skolinspektionens målgrupper har en positiv uppfattning om myndigheten.

- Mest positiv uppfattning har personal inom förvaltning (68 procent).
- Minst positiva är eleverna (48 procent).

Vad gäller förtroende för att Skolinspektionens bedömningar och beslut är korrekta uppger:

- 73 procent av förvaltningspersonal att de har mycket stort eller ganska stort förtroende.
- 66 procent av skolpersonalen att de har mycket stort eller ganska stort förtroende.
- 55 procent av vårdnadshavarna att de har mycket stort eller ganska stort förtroende.

²⁷ I gruppen förvaltning ingår representanter för enskilda huvudmän, ordföranden i berörda nämnder och förvaltningschefer.

- 52 procent av eleverna att de har mycket stort eller ganska stort förtroende.

På frågan "Anser du att Skolinspektionens arbete leder till en förändring av skolan så att elever ges en bättre utbildning i en tryggare miljö?" svarar drygt nio av tio tillfrågade, oavsett målgrupp, att det stämmer till stor eller viss del, vilket är en liten ökning jämfört med 2012 års mätning.

Bidragsanalys ("Effektutvärdering")

I november 2013 fattade verksledningen beslut att genomföra första steget i en så kallad bidragsanalys. Bidragsanalys i sin helhet innebär i korthet att utvärdera om, hur och hur mycket en aktivitet (här tillsyn) bidrar till ett visst utfall (här god utbildning i trygg miljö). Arbetet tar sitt avstamp i en förändringsteori som beskriver hur man förväntar sig att tillsyn påverkar skolenheternas förbättringsarbete. Då myndigheten även avser revidera tillsynsmodellen inför ny tillsynscykel 2015 ligger arbetet med förändringsteorin mycket bra i tiden och kan bidra med viktigt underlag också i det arbetet.

1.3 Tillståndsprövning

Mål och återrapporering för verksamhetsgrenen

Målet för verksamheten är att genom beslut om godkännande som huvudman för fristående fritidshem, förskoleklasser, fristående skolor och internationella skolor bidra till ett brett utbud av skolor med hög kvalitet.

Återrapporering avser särskilt:

- En analys av utvecklingen av antalet ansökningar om godkännande som huvudman för fristående skolor, handläggningstider när det gäller ansökningar om s.k. betygsrätt, myndighetens beslut i dessa ärenden och resultat av ev. överklaganden av besluten. (Se följande sidor)
- Insatser för att öka effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet i prövningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman (se sid 37).
- Insatser för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till (se sid 38).
- Insatser för att säkerställa att Skolinspektionen kan tillhandahålla aktuell och uppdaterad information om antalet fristående skolor samt antalet huvudmän för fristående skolor (se sid 38).

Tabell 11: Antal ansökningar respektive beslutade ärenden²⁸ 2013, 2012 och 2011, efter typ av ärende.

	2013	2012	2011
Ansökningar			
Ansökningar om fristående skola per ansökningsomgång	419	431	791
Beslut			
Beslut om fristående skola (oavsett ansökningsomgång)	419	419	954
Omprövning av beslut om fristående skola	97	68	-
Beslut om betygsrätt för vuxenutbildning	43	61	25
Beslut om undervisning på engelska	31	16	16
Beslut om utbildning utan att tillämpa timplanen	29	9	-
Beslut om färdighetsprov	15	18	-
Beslut om ändring i befintligt tillstånd ²⁹	82	93	207

Sammanlagt har 716 ärenden beslutats under 2013. Närmare 60 procent är beslut gällande ansökningar om start av fristående skola eller utökat godkännande.

2013 års ansökningsomgång

Tabell 12: Antal ansökningar om nyetablering eller utökning av fristående skola, ansökningsomgång 2013, 2012 och 2011.

	Godkännande som huvudman			Utökat godkännande som huvudman		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
Grundskola, förskoleklass	144	147	256	53	38	46
Grundsärskola	9	11	11	3	4	5
Gymnasieskola	77	70	214	129	110	250
Gymnasiesärskola	2	51 ³⁰	8	2	-	1
Totalt	232	279	489	187	152	302

²⁸ Etableringskontroll är från och med 2013 flyttad till processen Regelbunden tillsyn.

²⁹ Godkännande som ny huvudman.

³⁰ Samtliga huvudmän som hade ett befintligt godkännande för gymnasiesärskola måste söka på nytt 2012 för att få bedriva de nya utbildningarna inom gymnasiesärskola med start ht 2013. Av de 51 ansökningarna avsåg 41 befintliga verksamheter. Övriga 10 avsåg nyetablering av gymnasiesärskola.

Under 2013 inkom 419 ansökningar om att starta (godkännande som huvudman) eller utöka fristående skola (utöka godkännande som huvudman). Antalet ansökningar har därmed minskat något jämfört med 2012. Bortser man emellertid från den särskilda ansökningsomgång som gällde förnyat godkännande av befintliga särskolor år 2012, vilket berörs i not 30 på föregående sida, har en ökning inträffat av ansökningar såväl för grundskolor som för gymnasieskolor under 2013.

Jämfört med år 2011, då antal ansökningar kulminerade efter en längre period på hög nivå, utgjorde antalet ansökningar 2013 respektive 2012 lite drygt hälften. Den stora skillanden mellan 2011 och 2013 är antalet ansökningar om att godkännas som huvudman för fristående gymnasieskola minskat markant (antalet ansökningar om grundskola är över samma tidsperiod är mer stabil). 2011 fick Skolinspektionen in 214 ansökningar som avsåg nya fristående gymnasieskolor och 248 ansökningar om utökning av befintliga fristående gymnasieskolor. Motsvarande siffror för 2013 var 58 ansökningar avseende nya fristående gymnasieskolor och 153 utökningar av befintliga gymnasieskolor. Den främsta anledningen till minskningen av antalet gymnasieansökningar bedöms vara att elevkullarna i gymnasieåldern minskat från 2010 och framåt. En annan förklaring till det minskade antalet gymnasieansökningar är att etablerade friskoleaktörer, i större utsträckning än tidigare, valt att ansöka om att få ta över redan befintliga verksamheter eller köpt upp befintliga verksamheter på gymnasial nivå istället för att ansöka om nya godkännanden.

Andelen ansökningar som godkänns är mindre för grundskolor, 28 procent, jämfört med 37 procent för år 2012. Även andelen godkännanden av ansökningar gällande gymnasieskola har minskat, från 36 procent 2012 till 26 procent 2013. Statistik över avslagsgrunder visar att de mest förekommande avslagsgrunderna är brister avseende elevprognoser, ekonomi och lokaler. För ansökningar om gymnasieskola är en vanligt förekommande avslagsgrund (29 procent) att en etablering medför påtagligt negativa följder för elever eller skolväsendet i lägeskommunen eller närliggande kommuner.

Samtliga beslut om fristående skola inom en ansökningsomgång ska om möjligt vara fattade den 1 oktober samma kalenderår. Under 2013 har 414 beslut (99 procent) fattats före detta datum gällande årets ansökningsomgång, som omfattat totalt 419 ansökningar. De övriga fem ansökningarna avvisades i ett tidigt skede, men handläggningen återupptogs efter att nya uppgifter tillförts ärendena. 99 procent klara beslut innan den 1 oktober är en markant förbättring jämfört med 2012 då 52 procent (223 beslut av 429 ansökningar) beslutades innan den 1 oktober. Förbättringen har möjliggjorts bland annat genom införandet av ett digitalt handläggningssystem och att bedömningskriterierna vidareutvecklats inför ansökningsomgången 2013.

Överklaganden av beslut om fristående skola

Skolinspektionens beslut om godkännande av huvudman kan överklagas i domstol. Antal domar under 2013 redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 13: Domar under 2013 i överklagade beslut om fristående skola. Ansökningsomgång 2013, 2012, 2011 och 2010. (Inom parentes anges antalet där Skolinspektionen tillstyrkt bifall till överklagandet).

	Samtliga inkomna domar under 2013	därav från ansökningsomgång		
		2013	2012	2010 -2011
Bifall	6 (5)	2 (2)	3 (2)	1 (1)
Delvis bifall	1 (1)			1 (1)
Avslag	35	7	24	4
Avskrivning	8	6	1	1
Återförvisning för ny handläggning	37 (35)	27 (27)	8 (7)	2 (1)
Totalt antal domar	87	42	36	9

Flertalet överklaganden från 2013 års ansökningsomgång har ännu inte beslutats i domstol. Det sammanlagda antalet domar i överklagade ärenden var 87 stycken under år 2013, dessa domar avser ärenden från de fyra senaste ansökningsomgångarna. Skolinspektionens beslut har ändrats helt eller delvis i sju av totalt 87 mål. Skolinspektionen har tillstyrkt att domstolen bifaller överklagandet i sex av dessa mål då ny information tillkommit i ärendet.

Hittills har 35 procent av besluten överklagats under 2013 års ansökningsomgång jämfört med 15 procent 2012 och 25 procent 2011. Den ökade andelen överklaganden år 2013, sett till det totala antalet ansökningar i ansökningsomgången, har sin grund i att andelen avslag från Skolinspektionen ökat.

Skolinspektionen gör inte en bedömning av påtagligt negativa följder i de fall myndigheten bedömer att den som ansöker inte har förutsättningar att godkännas som huvudman. Anledningen till detta är att en bedömning av påtagligt negativa följder i ett avslagsbeslut skulle vara ett förhandsbesked som i ett senare tillfälle, om en ansökan omprövas eller överklagas, inte stämmer. Prövningen av påtagligt negativa följder genomförs efter återförvisning från domstolen. Detta förklarar den absoluta majoriteten av de 37 återförvisningarna för ny handläggning som Skolinspektionen hantlerat under året.

Ansökningar om betygsrätt

Under 2013 har Skolinspektionen fattat beslut avseende 43 ansökningar om betygsrätt för vuxenutbildning. Av dessa 43 har 29 godkänts, 9 avslagits och 5 avskrivits från vidare handläggning. Två av 43 beslut rör omprövning av ett tidigare avslagsbeslut. Båda ärendena omprövades av myndigheten i samband med överklagandena och har således inte prövats i domstol.

Under 2013 har den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar om betygsrätt för vuxenutbildning uppgått till 163 dagar. För att korta ned handläggningstiderna kommande år har Skolinspektionen under 2013 reviderat ansökningsblanketten för

ansökan om betygsrätt för vuxenutbildning, tagit fram ett digitalt handläggningssystem samt tagit fram tidsramar inom vilka ärendena om betygsrätt för vuxenutbildning ska vara beslutade. Bedömningen är att dessa åtgärder kommer att ge en tydlig effekt på handläggningstiderna under 2014. Skolinspektionen har även reviderat föreskrifterna för dessa ärenden.

Ändringar av befintliga tillstånd

Tabell 14: Ändring av befintliga tillstånd 2013, 2012 och 2011.

	Ansökan om godkännande som ny huvudman			Ändrat innehåll inom utbildning			Övriga ärendetyper		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011	2013	2012	2011
Grundskola, förskoleklass	29	52	26	-	2	28	1	3	7
Grundsärskola	-	-	2	-	-	2	-	-	3
Gymnasieskola	49	24	32	1	11	101	2	-	3
Gymnasiesärskola	-	1	1	-	-	1	-	-	-
Grundskola/gymnasieskola	-		1	-	-	-	-	-	-
Totalt	78	77	62	1	13	132	3	3	13

Skolinspektionen har fattat beslut i totalt 82 ansökningar om ändring i befintligt tillstånd. De flesta rör ansökning om godkännande som ny huvudman för befintlig verksamhet.

Insatser för att öka effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet i prövningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman

Skolinspektionen har under år 2013 tagit fram nya ansökningsblanketter för godkännande som enskild huvudman. Syftet med de nya blanketterna är bland annat att göra ansökan mer tydlig för den som söker. Förutsättningar finns nu för att Skolinspektionen kommer att få in mer kompletta ansökningar i kommande ansökningsomgångar. Detta leder i sin tur till att utredningen av ansökningarna kan påbörjas i ett tidigare skede än vad som hitintills skett. Skolinspektionen har också tagit fram en instruktion för att tydliggöra den praxis Skolinspektionen tillämpar gällande bland annat bedömningen av lokaler, ekonomi och elevprognos. Instruktionens syfte är att underlätta ifyllandet av ansökningsblanketten och därmed underlätta att för sökanden att lämna en komplett ansökan till myndigheten.

Skolinspektionen har under året vidareutvecklat det interna bedömningsstödet för handläggarna för att ytterligare öka rättssäkerheten och likvärdigheten i bedömningar. Ett digitalt handläggningssystem har även tagits fram, vilket har kortat ned handläggningstiderna för ansökningar om godkännande som huvudman för fristående skola.

Skolinspektionen har reviderat ansökningsblanketterna för färdighetsprov, undervisning utan att tillämpa timplanen, undervisning på engelska och ansökan om betygsrätt för vuxenutbildning. Skolinspektionen har för dessa ärenden också tagit fram ett digitalt handläggningssystem. Dessa två insatser förväntas effektivisera handläggningen.

Utöver ovanstående har Skolinspektionen, för att korta handläggningstiderna, tagit fram tidsramar inom vilka ärendena ska vara beslutade. Att ärenden beslutas inom ramen för dessa tider kommer löpande följas upp.

Skolinspektionen har även reviderat föreskrifterna för dessa ärenden för att öka rätts-säkerheten och kvaliteten i prövningen.

Insatser för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till

Under 2013 har Skolinspektionen genomfört ett antal insatser för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i informationen om fristående skolor. Insatser har inriktats på att ytterligare vidareutveckla ansökningsförfarandet genom att erbjuda möjligheter att ansöka via webben i fler ärendetyper och inte enbart begränsa det till till exempel ansökningar om godkännande om huvudman för fristående skola. Samtliga ansökningsformulär har reviderats. Ansökningsförfarande har också anpassats till att möta verksamhetens behov och därmed förenklat prövningsprocessen, som i sin tur resulterade i kortare handläggningstider.

Skolinspektionen har också sett till att omhänderta och digitalisera äldre beslut så att de kommer att bli sökbara samt att det tydligt framgår vad besluten avser. Genom detta har myndigheten en av grundstenarna för att i framtiden kunna erbjuda information om fristående skolor till externa intressenter via myndighetens webbplats.

Insatser för att säkerställa att Skolinspektionen kan tillhandahålla aktuell och uppdaterad information om antalet fristående skolor samt antalet huvudmän för fristående skolor

Skolinspektionens information om antalet fristående skolor samt antalet enskilda huvudmän hämtas från Skolverkets skolenhetsregister. Tidigare har Skolinspektionen manuellt tagit fram uppgifter om vilka de enskilda huvudmännen är för de olika fristående skolorna. Från och med 2013 ingår dock uppgift om vilka de enskilda huvudmännen är i skolenhetsregistret.

Skolinspektionen bidrar med vissa uppgifter till Skolverkets skolenhetsregister för att hålla detta uppdaterat gällande fristående skolor. Skolinspektionen levererar i det syftet på regelbunden basis information till Skolverket om nya tillstånd som ger möjlighet att starta fristående skolor, återkallanden av tillstånd, byten av huvudman samt övriga tillstånd. Under året har Skolverket och Skolinspektionen träffats regelbundet för att närmare utveckla formerna för denna samverkan.

Skolinspektionen kontrollerar varje vår vilka fristående skolor som har möjlighet att starta kommande läsår samt vilka av dem som har för avsikt att starta. På så sätt kontrolleras antal nya fristående skolor och informationen delges även Skolverket.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten tillståndsprövning var 16 000 tkr³¹ år 2013 (motsvarande kostnad var 24 443³² tkr år 2012 och 30 139 tkr år 2011).

Kostnaden per beslutat ärende var 22 300 kr år 2013 (motsvarande kostnad var 33 900 kr³³ år 2012 och 24 900 kr³⁴ år 2011).

Den totala kostnaden minskade under 2013 till följd av en fortsatt anpassning av organisation och bemaning till den lägre nivå på antalet ansökningar för start av fristående skolor som gällt också under detta år. Effekterna av de ändringar som gjordes i processen Tillståndsprövning under 2012 har under 2013 kunnat tillgodogöras verksamheten under hela året och lett till lägre kostnader.

Även kostnaden per prestation har minskat. De främsta skälen till detta är effektiviseringar i verksamheten i form av ett nytt digitalt handläggningssystem, anpassning till en fortsatt lägre ärendeströmning och att omställningen till nya uppgifter som tillförts Skolinspektionen i och med den nya skolförordningen nu stabiliserats.

1.4 Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat

Återrapportering:

- (4 § i Skolinspektionens instruktion) Myndigheten ska sammanfatta och publicera resultaten av sitt arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning. Myndigheten ska lämna en redovisning av resultaten till de granskade verksamheterna.

Att fatta beslut, utforma rapporter och förmedla dessa till berörda skolor och huvudmän är den mest centrala kommunikationen för myndigheten.

³¹ Etableringskontroll redovisas från och med 2013 i processen Regelbunden tillsyn. Detta påverkar också beräkningen av kostnad per beslutat ärende och jämförbarheten med motsvarande beräkning för 2012.

³² Kostnader för uppföljningsbesök/förstagångstillsyner redovisas från och med 2012 i processen Regelbunden tillsyn (tidigare Tillståndsprövning), medan Etableringskontroll tillkom som ny uppgift från och med år 2012.

³³ Nya ärendegrupper tillkom med ny skollag, vilket måste beaktas vid jämförelser med tidigare år. Kostnader och beslut för det tillfälliga uppdraget med överföring av befintliga tillstånd till ny gymnasiestruktur exkluderades från beräkningen för 2012.

³⁴ Kostnader och beslut för det tillfälliga uppdraget med överföring av befintliga tillstånd till ny gymnasiestruktur exkluderades från beräkningen för 2011.

Inom regelbunden tillsyn och kvalitetsgranskning får varje granskad skola och huvudman utöver ett skriftligt beslut även muntlig återkoppling.

Inom den regelbundna tillsynen hålls ett återföringsseminarium i varje granskad kommun, som är utformat för att rymma råd och vägledning utifrån vad Skolinspektionen sett i tillsynen.

Inom kvalitetsgranskningen produceras, utöver granskningsbeslut, en sammanfattning av gjorda iakttagelser i en tematisk kvalitetsgranskningsrapport. Denna kommuniceras till granskningsobjekten, men även till övriga skolor och huvudmän. Detta sker bland annat med hjälp av webinarier – seminarier via webben – med utgångspunkt i kvalitetsgranskningsrapporterna. På Skolinspektionens webbplats finns möjlighet att prenumerera på inbjudan till dessa webinarier. Antalet prenumeranter är drygt 1 160.

En av de främsta kanalerna för att informera om Skolinspektionens uppdrag och arbete, samt om resultaten, är myndighetens webbplats. Antal visade sidor per månad är i närmare 290 000 (drygt 250 000 år 2012 och cirka 225 000 år 2011).

Skolinspektionen använder sig även av sociala medier för att kommunicera sina resultat. Myndigheten finns med två sidor på Facebook, och har där sammanlagt 3 900 "vänner" (3 100 år 2012, 2 500 år 2011) och använder sig av Twitter, där myndigheten har 7 750 "följeslagare" (3 600 år 2012 och 1 500 år 2011).

Skolinspektionen har under året producerat ett digitalt nyhetsbrev som utkommer med tio nummer per år. Antalet prenumeranter är 4 550 (3 800 år 2012 och 3 000 år 2011).

Medierna är en annan viktig kanal för att nå ut med information. Under 2013 omnämndes Skolinspektionen i 16 278 webbpublicerade artiklar (drygt 10 000 år 2012 och 13 900 år 2011). 98 pressmeddelanden skickades ut under året (cirka 80 år 2012 och 130 år 2011).

Under hösten arrangerade myndigheten Skolinspektionens dag, fem konferenser på olika orter i Sverige, där Skolinspektionen berättade om sin verksamhet. Inriktningen på årets konferenser var att tala om vikten av ett systematiskt kvalitetsarbete i skolorna samt dela med oss av myndighetens metoder. 2 000 personer deltog i konferenserna (närmare 1 900 år 2012 och drygt 1 800 år 2011). Bland dessa var flertalet rektorer.

Skolinspektionen deltog också under hösten på Skolforum med tre föreläsningar (fyra år 2012 och sju år 2011). Myndigheten har även under hösten deltagit i Bok- och biblioteksmässan i Göteborg med en monter och tre föreläsningar/seminarier.

Därutöver har under året generaldirektören, biträdande generaldirektören och andra medarbetare i myndigheten deltagit i konferenser, seminarier, föreläsningar och liknande som anordnats av andra.

Under året har även ett internt utvecklingsarbete pågått för att öka tydligheten och begripligheten i myndighetens beslut och rapporter. Myndigheten har bland annat genomfört fokusgrupper för att stämma av begripligheten i och inställningen till kva-

litetsgranskningsrapporterna. Kunskapen från dessa fokusgrupper har spridits i organisationen och bildar även utgångspunkt för ett nytt projekt som ska genomföras i år. Ett arbete med att inrätta elevpaneler som ska kunna hjälpa myndigheten att öka begripligheten i olika texter har också inletts.

1.5 Kostnader per verksamhet

Åtterrapportering:

Kostnader som avser Skolväsendets överklagandenämnds respektive Barn- och elevombudets verksamheter ska särredovisas, liksom kostnader för genomförandet av uppdrag om viss central rättning av nationella prov samt förstärkt tillsyn över huvudmännens och skolornas arbete med nationella prov.

Tabell 15: Intäkter och kostnader per verksamhet, tusentals kronor och procent

(Särredovisning av kostnader avseende Skolväsendets överklagandenämnd återfinns i tabell 21, sid 57. Särredovisning av Barn- och elevombudets kostnader återfinns i tabell 9, sid 25. Särredovisning av kostnader avseende viss central rättning av nationella prov samt förstärkt tillsyn över huvudmännens och skolornas arbetet med nationella prov återfinns i not 21, avsnitt 2.4.2 Noter, sid 71.)

Regelbunden tillsyn	2013	%	2012	%	2011	%
Intäkt av anslag	196 715		193 805		174 770	
Övriga intäkter	4 081		2 049		1 298	
Summa intäkter	200 796		195 854		176 068	
Summa kostnader	200 796	57	195 854	56	176 068	51
Resultat	0		0		0	

Kvalitetsgranskning	2013	%	2012	%	2011	%
Intäkt av anslag	57 037		51 786		66 005	
Övriga intäkter	1 183		549		852	
Summa intäkter	58 221		52 335		66 857	
Kostnader	58 221	16	52 335	15	66 857	20
Resultat	0		0		0	

Anmälningssärenden	2013	%	2012	%	2011	%
Intäkt av anslag	76 972		74 860		68 729	
Övriga intäkter	1 597		805		352	
Summa intäkter	78 569		75 665		69 081	
Kostnader	78 569	22	75 665	22	69 081	20
Resultat	0		0		0	

Tillståndsprövning	2013	%	2012	%	2011	%
Intäkt av anslag	15 675		24 187		29 847	
Övriga intäkter	325		256		292	
Summa intäkter	16 000		24 443		30 139	
Kostnader	16 000	5	24 443	7	30 139	9
Resultat	0		0		0	

Summa Totalt	2013	%	2012	%	2011	%
Intäkt av anslag	346 399		344 638		339 351	
Övriga intäkter	7 187		3 659		2 794	
Summa intäkter	353 586		348 298		342 145	
Kostnader	353 586	100	348 298	100	342 145	100
Resultat	0		0		0	

Tabell 16: Verksamhetskostnader 2013 per skol- och verksamhetsform, tusentals kronor och procent

Skol- resp. verksamhetsform	Regelbunden tillsyn		Kvalitetsgranskning		Anmälning-ärenden		Tillståndsprövning		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Förskole-verksamhet	7 877	3,9			6 088	7,7			13 965	3,9
Skolbarns-omsorg	3 869	1,9			330	0,4			4 199	1,2
Förskoleklass					1 538	2,0			1 538	0,4
Grundskola	138 194	68,8	32 671	56,1	56 350	71,7	7 776	48,6	234 992	66,5
Gymnasie-skola	30 541	15,2	18 848	32,4	10 483	13,3	6 816	42,6	66 688	18,9
Särskola	5 666	2,8			1 385	1,8	492	3,1	7 542	2,1
Vuxenutbildning	6 357	3,2	6 702	11,5	1 077	1,4	670	4,2	14 806	4,2
SFI	276	0,1					246	1,5	522	0,1
Övrigt ³⁵	8 015	4,0			1 319	1,7			9 334	2,6
Totalt	200 796	100	58 221	100	78 569	100	16 000	100	353 586	100

³⁵ Ärenden som är kommunövergripande, specialsolor och utlandssolor.

Tabell 17: Verksamhetskostnader per verksamhet, fördelade efter om uppgiften avsett fristående eller kommunal huvudman, tusentals kronor och procent

	Kommunal huvudman		Fristående huvudman		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Regelbunden tillsyn	165 118	82,2	35 679	17,8	200 796	100
Kvalitetsgranskning	44 817	77,0	13 403	23,0	58 221	100
Anmälningsärenden	67 317	85,7	11 252	14,3	78 569	100
Tillståndsprövning	447	2,8	15 553	97,2	16 000	100
Totalt	277 699	78,5	75 887	21,5	353 586	100

Samtliga kostnader, så som de redovisas i resultaträkningen, har fördelats på verksamheter och skolformer i tabellerna ovan. OH-kostnaderna är fördelade efter den andel som respektive verksamhet har av de totala direkta kostnaderna. I OH ingår kostnader för huvudkontoret och myndighetens samlade lokalkostnader samt de övriga kostnader och den arbetstid som redovisas på uppgifter som innehåller stöd, administrativa och myndighetsgemensamma uppgifter.

1.6 Organisationsstyrning

1.6.1 Kvalitetssäkring av arbetsmetoder och internt kvalitetssäkringsarbete

Återrapportering:

- *Statens skolinspektion ska redovisa hur myndighetens interna kvalitetssäkringsarbete har bedrivits och resultatet av detta arbete.*

Skolinspektionen har ett omfattande kvalitetssäkringsarbete, där några viktiga delar är

- En synlig styrning och ett tydligt stöd till verksamheten genom exempelvis processororienterat arbetssätt, rutiner för kvalitetssäkring, riktlinjer och bedömnings-PM.
- Säkerhetsstället av hög kompetens inom utbildningsområdet, skolförfattningarna samt utrednings- och granskningsmetodik genom exempelvis rekrytering, kompetensutveckling och vårt vetenskapliga råd.
- En stark uppföljning av arbetet genom exempelvis mätetal, kartläggningar av processefterlevnad, postinspektionsenkäter och förtroendemätningar i syfte att ständigt kunna förbättra våra processer. Vi eftersträvar ett arbetssätt som innebär att vi aktivt söker och omhändertar avvikelser i det löpande arbetet.

Skolinspektionens bedömning är att detta arbete sammantaget ger effekter dels för att våra bedömningar och beslut ska vara likvärdiga, väl grundade och vila på kunskap om regelverk och faktiska förhållanden men också för att myndigheten ska ha en effektiv service samt en verksamhet av hög kvalitet. Det är svårt att mäta effekterna av de enskilda kvalitetssäkringsaktiviteterna men en indikation av de sammantagna effekterna ger postinspektionsenkäten och förtroendemätningen som genomförts av två olika företag och som visar på ett högt förtroende för både Skolinspektionens arbete samt bedömningar och beslut (se avsnitt 1.2.4.3 *Insatser för att bedöma effekter av arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning* för mer information). En annan indikation är den medarbetarundersökning som genomförs vart annat år och som visar att medarbetarna allmänt sett är nöjda och att man uppskattar ledarskapet i myndigheten. Skolinspektionens nöjdmedarbetarindex ligger på 66³⁶, vilket ska jämföras med ett tal mellan 60 och 65 på många andra myndigheter. Nedan beskrivs myndighetens kvalitetssäkringsarbete mer i detalj.

Internt kvalitetssäkringsarbete

Skolinspektionen arbetar med ett processororienterat arbetssätt där processerna styrs och följs upp i syfte att höja effektivitet och öka likvärdighet i arbetet och besluten. Skolinspektionens kärnverksamhet bedrivs inom fyra processer; processen för regelbunden tillsyn, processen för anmälningssärenden, processen för kvalitetsgranskning och processen för tillståndsprövning. Processefterlevnaden följs kontinuerligt upp i processerna. Under året har myndigheten tagit fram en promemoria om "Skolinspektionens processororienterade arbetssätt och system för förbättringsarbete inom kärnprocesserna" för att tydliggöra arbetssättet för samtliga medarbetare. Arbetssättet som beskrivs i promemorian kommer att följas upp med årliga riktade och koncentrerade aktiviteter för samtliga medarbetare på avdelningsnivå och enhetsnivå.

Kvalitetssäkring är ett viktigt inslag under pågående utredningar och sker enligt särskilda rutiner inom de skilda processerna. Alla beslut kvalitetssäkras på flera nivåer. För tillsynsprocessen finns "Riktlinjer för kvalitetssäkring av rapporter och beslut inom tillsynen", och för processen för kvalitetsgranskning "Riktlinjer för kvalitetssäkring av verksamhetsrapporter och beslut efter kvalitetsgranskning". Kvalitetssäkring sker såväl förebyggande och löpande som genom efterhandskontroller. Varje avdelning ansvarar för att kvalitetssäkringsrutiner organiseras så att en hög likvärdighet och god kvalitet i alla beslut kan säkerställas. Ett exempel på avdelningsvisa aktiviteter för kvalitetssäkring är att bedömningsseminarier ordnas med sikte på hur bedömningarna lyfts till processnivå. Ett annat exempel är att tillsynsprocessen genomför regelbundna möten varannan vecka med enhetscheferna på de regionala tillsynsenheterna i syfte att öka likvärdigheten mellan de olika enheternas bedömningar.

³⁶ Den senaste medarbetarundersökningen genomfördes 2012.

Ett vetenskapligt expertråd finns knutet till Skolinspektionen. Detta består av ett antal vetenskapliga experter inom olika kompetensområden. Experterna kvalitetssäkrar bland annat kunskapsöversikter, direktiv och övergripande rapporter i kvalitetsgranskningar och andra projekt. Deras kvalitetssäkring bidrar till att förstärka den vetenskapliga förankringen i projekten, så att inriktning, metod och slutsatser håller god kvalitet.

Som beskrivits under rubriken *Insatser för att säkerställa en effektiv och likvärdig hantering av anmälningssärenden* på sidan 20 har Skolinspektionen under året successivt genomfört de förändringar inom anmälningssärenden som bestämdes i ett omfattande utvecklingsarbete år 2012. Målet har varit att förbättra Skolinspektionens tillsyn genom att minska handläggningstider för anmälningssärenden, så att åtgärder snabbt kan vidtas hos huvudmän och skolor/verksamheter. Förändringarna har också syftat till att göra resursanvändningen effektivare och att förbättra likvärdighet i arbetssätt och bedömningar genom att förbättra det metodstöd som tidigare arbetats fram för processen. Anmälningssprocessen genomför även verksamhetsuppföljningar och regelbundna möten med både enhetschefer och beslutsfattare i anmälningssärenden några gånger per år. Analyser och uppföljningar av genomförandet av arbetet med effektiviseringen och den förbättrade likvärdigheten har inletts under senare delen av året och kommer att fortsätta under år 2014. Särskild uppmärksamhet har även ägnats åt att utveckla arbetet med att utreda anmälningar som rör lärare eller förskollärare som agerat oskickligt eller olämpligt, för att säkerställa en rättssäker och effektiv handläggning.

Arbetet med att identifiera informationsbehovet mellan processerna har fortsatt under året och kommer även att fortsätta under år 2014. Arbetet har två syften; dels att säkerställa att relevant information inte hamnar mellan processerna, dels att förädla processerna med hjälp av information från en annan process. Vidare har ett arbete påbörjats för att säkerställa likvärdigheten i utredningar och bedömningar i anmälningssärenden som handläggs på de regionala enheterna för anmälningssärenden respektive Barn- och elevombudet (BEO).

Utbildningar och seminarier

Det kvalitetssäkrande arbetet har också bestått av fortbildning av handläggare och inspektörer. Utbildningar i utredningsmetodologiska frågor ("Enskilda samtal med barn", "Vetenskapliga metoder i det dagliga arbetet" och "Intervjuer och observationer i tillsyn och kvalitetsgranskning") har genomförts även detta år. Denna utbildningsserie är nu avslutad. Vidare har myndigheten under året genomfört projekt- och teamledarutbildningar, chefsutbildningar samt introduktionsutbildningar för nyanställda.

Under året har Skolinspektionen även tagit fram en ny inspektörsutbildning som ges tillsammans med Förvaltningsakademin vid Södertörns högskola. Utbildningen omfattar elva utbildningsdagar och kursplanen innehåller bland annat förvaltningsrätt, skoljuridik, pedagogik och metod. Deltagarna kan examineras och utbildningen ger i

så fall 15 högskolepoäng. Avsikten är att samtliga inspektörer ska ges möjlighet att gå utbildningen.

Vidare har rättsenheten hållit utbildningar för nyanställda medarbetare i skoljuridik, grundläggande förvaltningsrättsliga principer samt offentlighet och sekretess.

Myndigheten har även anordnat likvärdighetsseminarier för beslutsfattare vid de regionala enheterna för anmälningssärenden. Avsikten har varit att uppmärksamma likheter och skillnader i enheternas bedömningar och val av verktyg enligt 26 kap. skollagen; främst föreläggande, anmärkning och avstående från att ingripa. Likvärdighetsseminarier har även genomförts inom ramen för en utvärdering av den regelbundna tillsynen med inspektörer från de regionala avdelningarna. Vid seminarierna har olikheter och variationer i tillsynsarbetet diskuterats och om detta kan medföra mindre likvärdiga bedömningar och beslut.

Riktlinjer, promemorior och analyser

Skolinspektionen arbetar kontinuerligt med att ta fram och revidera interna riktlinjer, promemorior och analyser angående olika frågeställningar som myndigheten har att hantera i sin verksamhet. Myndighetens ställningstaganden blir härigenom lättillgängliga för alla medarbetare vilket leder till att myndigheten kan fatta likvärdiga beslut. Myndigheten har under året tagit fram eller reviderat ett flertal olika promemorior och riktlinjer.

Under året har Skolinspektionen också utarbetat bedömningspromemorior. Dessa rör olika områden och syftet är att de ska tydliggöra frågor av såväl innehållsmässig, metodmässig och juridisk karaktär, där avdelningarna behöver stöd i att fatta likvärdiga beslut. Exempelvis har bedömningspromemorior utarbetats om granskningar av utbildningens inriktning mot nationella mål samt förskolechefens och rektorns ansvar för att planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Forum för kvalitetssäkring

Skolinspektionen har olika forum för den löpande kvalitetssäkringen. Regelbundet genomförs bland annat kvalitetssäkringsforum som gör juridiska tolkningar, skapar praxis gällande tillsyn, kvalitetsgranskning, anmälningssärenden, tillståndsprövning och förvaltningsrättsliga frågor. Forumet leds av rättschefen och har fasta deltagare i form av avdelningsjurister, enhetschefer, inspektörer och handläggare från tillståndsenheten. Inspektörerna byts ut varje halvår.

Inom myndigheten finns även en kvalitetssäkrande aktivitet som benämns avstämning med rättsenheten. Avstämningar äger rum varje vecka och syftet är att avdelningarna snabbt, men under ordnade former, ska kunna stämma av olika juridiska frågor med myndighetens juridiska stödfunktion. Vid dessa avstämningar deltar representanter från rättsenheten och den berörda avdelningen.

Information till avdelningsjurister

Rättschefen håller en gång i månaden möte med myndighetens avdelningsjurister. Vid mötet deltar även representanter från bland annat rättsenheten och Barn- och elevombudet (BEO). Syftet med dessa möten är att rättschefen ska informera om nya principiella ställningstaganden, ny lagstiftning, nya avgöranden från domstolar med mera. Vidare ger mötet utrymme för avdelningsjuristerna att beskriva och diskutera särskilda juridiska problem eller svårigheter som de har stött på i sitt kvalitetssäkrande arbete. Antingen kan frågorna lösas vid mötet eller också tas de om hand av rättschefen eller rättsenheten för vidare utredning.

1.6.2 Samverkan med Skolverket med flera myndigheter

Återrapportering:

- *Skolinspektionen ska redovisa hur myndigheten samverkat med Statens skolverk, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen samt andra myndigheter och organisationer. Av redovisningen ska framgå hur myndigheten samverkat med Skolverket i syfte att bidra med underlag till arbetet i de nationella råden för gymnasieskolans yrkesprogram.*

Samverkan med Skolverket

Skolinspektion har sedan 2009 en överenskommelse kring samverkan med Skolverket där de generella utgångspunkterna för samverkan presenteras liksom de specifika områden som identifierats som särskilt viktiga för samverkan. I anslutning till årsskiftet 2013/2014 har personer från Skolinspektionens och Skolverkets ledningsgrupper sammanträffat, dels för att utvärdera och revidera överenskommelsen, dels för att diskutera beröringspunkter och särskilda samarbetsfrågor under det kommande verksamhetsåret. Likaså har Skolverkets och Skolinspektionens rättsfunktioner haft regelbundna möten för att diskutera juridiska frågeställningar i syfte att säkerställa likvärdigheten i myndigheternas bedömningar och ställningstaganden i olika frågor. Exempelvis har samverkan skett systematiskt med Skolverket genom remissförfarande inför viktigare beslut om föreskrifter, allmänna råd, tillståndsprövning med mera. Dessutom har samverkan skett kring struktur och registrering av Skolinspektionens beslut i databasen Siris och hur länkning med mera ska ske från Skolinspektionens webbplats. Samverkan har också skett kring myndigheternas omvärldsbevakning, nationella prov, direktiv till nya kvalitetsgranskningar och i olika statistikfrågor så som skolenhetsregistret och Skolverkets uppdrag om ett nytt informationssystem för skolor. Skolinspektionen har ingått i Skolverkets samrådsgrupp för Skolverkets officiella statistik. Inom kommunikationsområdet har Skolinspektionen löpande lämnat information till Skolverket inför mer omfattande insatser som kan tänkas påverka den andra myndigheten. Medarbetare från Skolverket har deltagit i konferensen Skolinspektionens dag och i så kallade webinarier där resultaten från Skolinspektionens kvalitetsgranskningar presenteras via webben. Medarbetare från Skolverket ingår i allmänhet i Skolinspektionens referensgrupper för kvalitetsgranskningar. Medarbe-

tare från Skolinspektionen har i sin tur deltagit i olika konferenser hos Skolverket samt nätverk och referensgrupper vars syfte är informations- och kunskapsutbyte.

Samtal har även förts med Skolverket och SPSM inom ramarna för det så kallade evidensnätverket. Detta resulterade i att Skolverket bjöd in SPSM och Skolinspektionen att delta i Skolverkets nationella fortbildningssatsning kallad "forskning lyfter". Myndigheterna har även haft ett nära samarbete när det gäller rapporteringen av den nationella funktionshinderpolitiken till Handisam och till regeringen.

Skolinspektionen har vidare i egenskap av nationell referenspunkt för kvalitetssäkring av yrkesutbildningar deltagit i Skolverkets yttre referensgrupp för arbetet med ECVET, EQF, EQAVET och Europass. Ett arbetsområde har varit att myndigheterna tillsammans arrangerat en yrkesutbildningskonferens med fokus på mobilitet, kompetensförsörjning och matchning samt en nationell referensram för kvalitetssäkring av yrkesutbildning.

Samverkan med SPSM

Skolinspektion har också en överenskommelse kring samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Samverkan med SPSM har under året skett på central myndighetsnivå men framförallt lokalt mellan myndigheternas olika regionala avdelningar. Avdelningarnas ledningsgrupper har sammanträffat för informations- och kunskapsutbyte. Ett exempel på vad denna samverkan lett till under 2013 är deltagande från Skolinspektionens sida i konferensen rektorsmedvetande, som arrangerades av SPSM tillsammans med några högskolor i södra Sverige för rektorer.

Andra samverkansaktiviteter mellan myndigheterna är att medarbetare från Skolinspektionens har medverkat i projekt som letts av SPSM. Medarbetare från SPSM har även ingått i referensgruppen i flera av Skolinspektionens kvalitetsgranskningar. Myndigheterna samverkar dessutom så gott som dagligen i diverse frågor där det behövs utbyte av information i olika sakfrågor. Skolinspektionen ger också i samband med beslut inom tillsyn och anmälningsärenden och där behovet finns muntliga upplysningar till huvudmannen om att SPSM kan ge råd och stöd till dem i specialpedagogiska frågor som rör elever med funktionsnedsättning.

Samverkan med Arbetsmiljöverket

Skolinspektionen har även en överenskommelse om samverkan med Arbetsmiljöverket. I enlighet med överenskommelsen har samverkan skett både på central myndighetsnivå och på regional nivå. På central nivå har ett samrådsmöten genomförts för informationsutbyte, men också för att hitta beröringspunkter i respektive myndighets tillsynsuppdrag. Gruppens syfte är bland annat att verka för att arbetsmiljöarbetet inom skolområdet beaktas på alla relevanta områden och att vara ett forum för diskussioner om utveckling, forskning och trender inom skolans arbetsmiljö. Under året har det även träffats en överenskommelse mellan myndigheterna som tydligare anger vilken myndighet som ska ta tillsynsansvaret över vissa frågor. Anledningen till denna överenskommelse är att Arbetsmiljöverket har inlett arbetet med en särskild

skolstrategi och det inom ramen för det arbetet har uppstått ett behov att klargöra tillsynsansvaret beträffande vissa frågor. Arbetsmiljöverkets Gd ingår i Skolinspektionens insynsråd, vilket också ger möjlighet till kunskaps- och informationsutbyte.

Omfattningen av och innehållet i Skolinspektionens regionala samverkan med Arbetsmiljöverket har varierat mellan de olika avdelningarna. I huvudsak har samverkan gällt informationsutbyte och samråd kring risksignaler inom de områden där myndigheternas ansvarsområden tangerar varandra. På två olika regionala avdelningar har medarbetare från Arbetsmiljöverket varit medföljande vid Skolinspektionens tillsyn. Syftet med detta har varit att se om myndigheterna kan lära av varandra. Inför nästa år planeras att medarbetare från Skolinspektionen ska följa med vid Arbetsmiljöverkets tillsyn.

Samverkan med Socialstyrelsen/Inspektionen för vård och omsorg

En överenskommelse om samverkan finns även med Socialstyrelsen. Denna samverkan har framförallt skett då Skolinspektionen har behövt ta del av Socialstyrelsens expertis i bedömning av medicinska och psykologiska utredningar inför beslut om elevers mottagande i särskolan. Samverkansöverenskommelsen har anpassats till den nya skollagen bland annat när det gäller samverkan kring Elevhälsan. Inledande kontakter för att ta fram en överenskommelse med Inspektionen för vård och omsorg har tagits.

Samverkan med diskrimineringsombudsmannen (DO)

Skolinspektionen/BEO har sedan hösten 2013 en skriftlig överenskommelse med DO angående hanteringen av ärenden som innefattar både uppgifter om trakasserier och kränkande behandling.

Endast en myndighet ska i möjligaste mån handlägga en anmälan som handlar om både trakasserier och kränkande behandling. Fördelningen av anmälningar ska ske på grundval av vilka uppgifter anmälan huvudsakligen handlar om (trakasserier eller kränkande behandling) och utifrån vad som är lämpligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

I de fall det är oklart om Skolinspektionen eller DO ska handlägga en anmälan eller delar av denna ska samråd mellan myndigheterna ske. Samråd ska även ske i de fall en anmälan har gjorts till båda myndigheterna eller om det under utredningen av en anmälan framkommer att anmälan enbart eller huvudsakligen rör den andre myndighetens ansvarsområde. Kontaktpersoner på myndigheterna är utsedda och en grupp för samverkan har inrättats. Gruppen ska sammankallas två till fyra gånger per år.

Övrig samverkan

Utöver den samverkan som skett med Skolverket, SPSM, Arbetsmiljöverket, Socialstyrelsen och DO har Skolinspektionen samarbetat med Centrala studiestödsnämnden

(CSN) kring befintlig överenskommelse om samverkan kring gymnasieskolors rutiner för frånvarorapportering.

Då det gäller Sameskolstyrelsen har Skolinspektionen under året genomfört en riktad tillsyn. I samband med denna hade myndigheten flera kontakter med Sameskolstyrelsen. Därutöver har ingen strukturerad samverkan skett.

Skolinspektionen har också samarbetat med andra myndigheter och organisationer. Denna samverkan har i vissa fall skett på Skolinspektionens initiativ, under myndighetens ledning. I andra fall har Skolinspektionen ingått i grupperingar som letts av andra, antingen för att delta i ett konkret arbete och bidra med kunskap och erfarenhet eller för att ta del av andras kunskap och erfarenheter inom det egna eller närliggande områden. Under 2013 har Skolinspektionen inbjudit till eller deltagit i samråd med bland annat följande myndigheter och organisationer:

- Yrkeshögskolan
- Universitetskanslerämbetet
- Universitets- och högskolerådet
- Folkhälsoinstitutet
- Referensgrupp med företrädare för fristående huvudmän och Friskolornas riksförbund
- SKL
- Skolledarförbundet
- Lärarorganisationerna
- Elevorganisationerna
- Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO)
- Handisam
- Tillsynsforum – nätverk för statliga tillsynsmyndigheter
- Regionala utvecklingscentra (RUC)
- Rektorsutbildningarna
- Institutet för kvalitetssäkring (SIQ)
- Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS)

Internationell samverkan

Skolinspektionen har samverkat med flera institutioner utanför Sverige. Först och främst har detta gällt den europeiska sammanslutningen av skolinspektorat – SICI (The Standing International Conference for Inspectorates). Flera medarbetare har deltagit och medverkat i seminarier som anordnats av de olika medlemsländerna och Skolinspektionen finns också representerad i SICI:s styrelse. Fram till nov 2013 hade Skolinspektionen ordförandeposten. Inom ramen för SICI-nätverket har Skolinspektionen tillsammans med de norska, nederländska och engelska inspektionsmyndigheterna tagit aktiv del i ett samverkansprojekt som syftat till att bidra till utveckling av modeller och verktyg för granskning av demokrati- och värdegrundaspekter. I oktober gjorde Skolinspektionens ledningsgrupp en studieresa till London för att besöka den engelska skolinspektionen, Ofsted. Vid besöket gavs möjlighet för de regionala avdelningscheferna att delta i olika inspektioner tillsammans med Ofsteds inspek-

törer. Härutöver har generaldirektören och biträdande generaldirektören deltagit vid den årliga sammankomsten för det nordiska GD-nätverket som hölls i Stockholm i maj. Skolinspektionen har även deltagit i det nordiska evalueringsnätverkets möten i Helsingfors och Reykjavik. Skolinspektionen ingår även i ECEC (Early Childhood, Education and Care), ett nordiskt nätverk för förskolefrågor. Ledningen för den holländska skolinspektionen har också besökt Skolinspektionen för erfarenhetsutbyte och framtidsdiskussioner. Därutöver har myndigheten tagit emot en rad olika internationella studiebesök.

Skolutveckling i Kambodja

Genom ett bilateralt bistandsprojekt finansierat av Sida, och som bygger på svenskt myndighetssamarbete, stöttar Skolinspektionen ett uppbyggande av systematiskt kvalitetsarbete för skolsystemet i Kambodja. Det program som Skolinspektionen har tagit fram utgörs av fyra delprojekt som gemensamt bildar en bas för policyutveckling, metoder och verktyg för bedömning, ett system för datainsamling och en databas samt innehåll och processer för utbildning av både befintliga och framtida nyrekryterade inspektörer. Från Skolinspektionens sida deltar ett antal experter inom de olika delområdena samt resurser för projektledning och verksamhetsutveckling.

1.6.3 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter

Åtterrapportering:

- (3 kap 3§ i Förordning om årsredovisning 2000:605) Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (F. 2008:747)
- (7 kap 3§ i Förordning om årsredovisning 2000:605) Uppgift ska lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret.
- Skolinspektionen ska redovisa insatser för att säkerställa myndighetens tillgång till relevant kompetens inom yrkesutbildningsområdet (se sid 54).

Skolinspektionens medarbetare

Sammantaget har Skolinspektionen vid 2013 års utgång 367 medarbetare (352³⁷ vid 2012 års utgång), varav 320 är tillsvidareanställda och 47 har en tidsbegränsad anställning. Det motsvarar 338 årsarbetare (335 under år 2012). Inom Skolinspektionen har antalet tillsvidareanställda medarbetare ökat med 28 personer jämfört med föregående år. Av totalt antal tillsvidareanställda är 40 personer helt tjänstlediga. Antalet tidsbegränsat anställda medarbetare har minskats med 13 personer, jämfört med 2012.

³⁷ Antal medarbetare år 2012 justerad jämfört med årsredovisning 2012.

Könsfördelningen bland Skolinspektionens tillsvidareanställda är 68 procent kvinnor och 32 procent män. Andelen kvinnor har ökat med 3 procentenheter från föregående år. Fördelningen mellan kvinnor och män bland myndighetens tidsbegränsade anställda är 74 respektive 26 procent. Jämfört med 2012 har andelen män ökat med 3 procentenheter.

Medelåldern för tillsvidareanställda är 46 år, varav för kvinnor 45 år och för män 48 år.

Under året slutade 42 personer, varav 5 pensionsavgångar. Det genererar en personalomsättning på 8,7 procent. Jämfört med föregående år är det en ökning med 0,2 procentenheter.

Myndighetens sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid har under 2013 uppgått till 3,1 procent (2,1 procent år 2012).

Tabell 18: Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid åren 2013, 2012 respektive 2011

Ålder och kön m m	2013	2012	2011
Totalt	3,1 %	2,1 %	1,7 %
Åldersgruppen 29 eller yngre	2,2 %	0,8 %	1,1 %
Åldersgruppen 30-49	2,7 %	2,1 %	1,7 %
Åldersgruppen 50 år eller äldre	3,8 %	2,4 %	1,7 %
Kvinnors sjukfrånvaro	3,8 %	2,7 %	1,9 %
Mäns sjukfrånvaro	1,4 %	0,9 %	1,1 %
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	49,6 %	31,7 %	20,9 %

Genomförda åtgärder för kompetensförsörjning

Attrahera och rekrytera

Skolinspektionens arbete har synliggjorts i en rad olika sammanhang via media och vid konferenser och seminarier. Vi har medverkat bland annat på Academias samhällsmarknadsdag, Skolriksdag 2013, Almedalsveckan, Friends på Skansen, Bok- och biblioteksmässan, Skolforum 2013 samt Skolinspektionens dag. Vid dessa tillfällen har Skolinspektionen haft möjlighet att nå ut till en stor skara människor. I alla sammanhang försöker vi betona att barnet kommer i främsta rummet vid varje beslut och bedömning. Vi bedömer att vårt varumärke har stärkts på dessa sätt.

Skolinspektionen är en relativt ung, aktiv och modern myndighet med både viktiga och spännande uppdrag och som fått stort utrymme i media har vid flera tillfällen. Detta lyfts fram som särskilt intressant av bland annat personer som sökt lediga tjänster inom myndigheten.

Under 2013 har Skolinspektionen haft ett fortsatt gynnsamt rekryteringsläge med många sökande till varje utannonserad tjänst.

Skolinspektionen fortsätter att vid rekryteringar aktivt arbeta för att lyckas upprätthålla strategin kring en mångfald av olika kompetenser.

Behålla och utveckla

Som delvis redan beskrivits under rubriken *Utbildningar och seminarier* på sidan 45 har Skolinspektionen genomfört en rad kompetenshöjande insatser. Skolinspektionen har på central nivå under året planerat och genomfört introduktions- och fördjupningsutbildningar. En tvådagars metodutbildning om *Intervjuer och observationer i tillsyn och kvalitetsgranskning* har hållits samt, inom ramen för Likvärdighetsprojektet, har ett tvådagars seminarium om *Anmälningar och bedömningar* hållits.

Under 2013 har en grundläggande inspektörsutbildning startat i samarbete med Södertörns högskola. Utbildningen omfattar elva dagar under en åttamånadersperiod och som ger 15 högskolepoäng. Fler kursstarter är planerade under kommande år.

Insatser för myndighetens chefer genomförs dels individuellt, genom till exempel mentorskap och handledning, dels i grupp vid chefsdagar en gång i månaden. Chefsdagarna syftar till att ge våra chefer på olika nivåer stöd, utbildning och möjlighet till utveckling i olika ledarskaps- och arbetsgivarfrågor. Under året har chefsdagarna även innehållit delar av den grundläggande inspektörsutbildningen.

För att tillvarata kompetensen har Skolinspektionen erbjudit ett antal medarbetare att bli processutvecklare, metodstödjare, projektledare, beslutsfattare eller ta sig an en intern utvecklingstjänst. Vidare har medarbetare fått möjlighet att delta i internationellt samarbetsprojekt med SIDA.

Under året har skolinspektionen tagit fram en *jämställdhetsplan för lika möjligheter och rättigheter*. En arbetsmiljö fri från diskriminering höjer kvaliteten på arbetet och skapar förtroende i samhället för vårt uppdrag. Ett aktivt främjande arbete är en viktig förutsättning för att attrahera, rekrytera och behålla rätt kompetens inom Skolinspektionen.

Utveckling på Skolinspektionen sker kontinuerligt på organisations-, grupp- och individnivå. På organisationsnivå sker ett kontinuerligt förbättringsarbete av våra kärnprocesser med hjälp av processutvecklare och processägare samt genom utvecklade IT-system. På enhets- och avdelningsnivå görs handlingsplaner för förbättringsarbete med utgångspunkt från myndighetens medarbetarundersökning. Utvecklingssamtal, lönesättande samtal och individuella kompetensprofiler ligger till grund för den enskilda medarbetarens utveckling i sitt arbete.

Utöver centrala och regionala utbildningsinsatser, gemensamma chefsdagar, myndighetsövergripande kvalitetsforum, enhetsmöten och avdelningsdagar har "lärande och utveckling i arbetet" varit en viktig form för kompetensöverföring.

Insatser för att säkerställa tillgång till relevant kompetens inom yrkesutbildningsområdet

Myndigheten har medarbetare med kvalificerad kompetens inom området. Vid rekryteringar av medarbetare tar Skolinspektionen hänsyn till behovet av relevant kompetens inom yrkesutbildningsområdet.

1.7 Övrig verksamhet och återrapportering

1.7.1 Skolväsendets överklagandenämnd

Återrapportering:

- Skolinspektionen ska i årsredovisningen redogöra för verksamheten vid Skolväsendets överklagandenämnd. Av redovisningen ska framgå ärendenas antal och innehåll, vilken skol- eller verksamhetsform de hänför sig till, de beslut som nämnden har fattat samt insatser för att säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet.
- (11 § i Skolinspektionens instruktion) Myndigheten ska i årsredovisningen lämna verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden.

Verksamhetsberättelse

Överklagandenämnden har fått in 459 överklaganden under år 2013 och har under samma period avgjort 467 ärenden. Den slutliga ärendemängden är mindre än år 2012 då 531 ärenden kom in till myndigheten. En förklaring till det är att antalet ärenden som gäller placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavarna önskat har minskat. Av årets ärenden har Överklagandenämnden i sin helhet fattat beslut i 67 ärenden under 16 sammanträden och ordföranden i nämnden har fattat beslut i 400 ärenden.

Tabell 19: Antal inkomna överklaganden, inkl. procentuell fördelning på vissa skol- och verksamhetsformer respektive antal beslut med redovisning av beslutstyp.

	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2013	2012	2011
Inkomna överklaganden	459	531	264
<i>Därav Grundskoleärenden</i>	35%	23%	25%
<i>Gymnasieärenden</i>	8%	13%	30%
<i>Ärenden om kommunal vuxenutbildning</i>	20%	17%	16%
<i>Grundsärskoleärenden</i>	3%	3%	5%
<i>Förskoleklassärenden</i>	29%	40%	14%
<i>Övriga ärenden³⁸</i>	5%	5%	10%
Antal beslut totalt	467	519	231
<i>Därav antal beslut fattade av ordföranden</i>	400	458	196
<i>Därav antal beslut fattade av nämnden</i>	67	61	35
<i>Avvisade</i>	32%	35%	26%
<i>Avskrivna</i>	13%	11%	13%
<i>Beslut efter prövning³⁹</i>	245	279	141
<i>Därav avslag eller delvis avslag</i>	70%	81%	76%
<i>Därav bifall eller delvis bifall</i>	30%	19%	24%
<i>Övrigt⁴⁰</i>	2%	1%	-

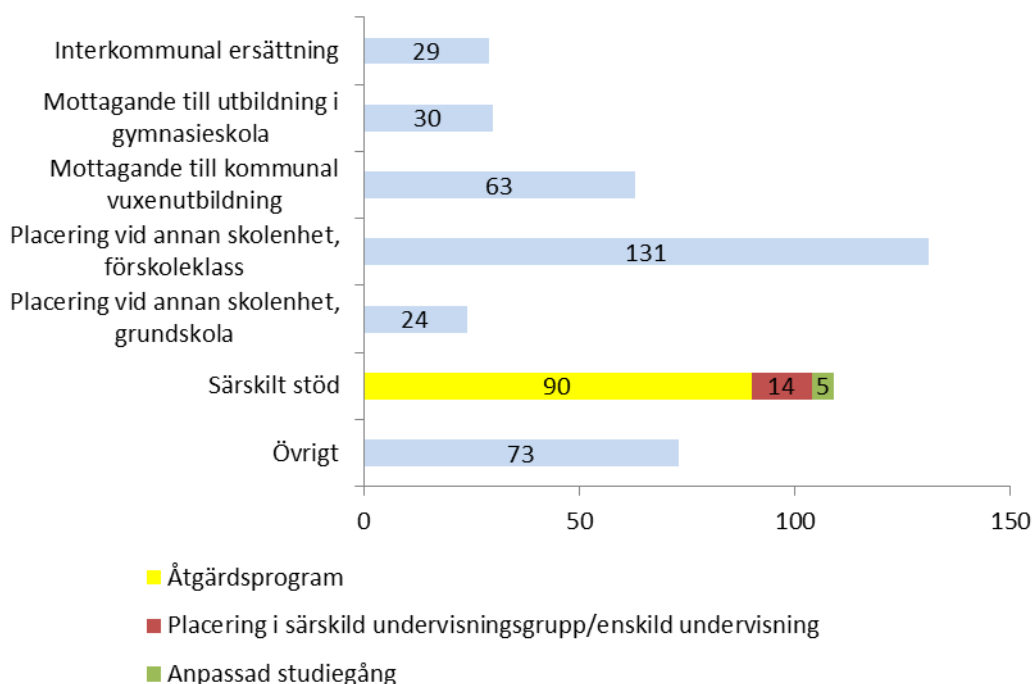
Av de ärenden som Överklagandenämnden avgjort under år 2013 har 52 procent prövats i sak. Av dessa har 30 procent bifallits eller delvis bifallits. Ändringsfrekvensen⁴¹ av sakprövade överklaganden är betydligt högre för vissa typer av ärenden, till exempel åtgärdsprogram, 60 procent. När det gäller andra kategorier av ärenden, såsom placering vid en annan skolenhet, är ändringsfrekvensen låg. Eftersom den senare angivna gruppen till antalet ärenden är mycket stor, blir den totala andelen ärenden i vilka beslutet upphävs eller ändras relativt liten.

³⁸ Ärenden som avser bland annat specialskolan, sameskolan, gymnasiesärskolan och utbildning i svenska för invandrare. Även inkomna ärenden som ska behandlas inom en annan myndighet än Överklagandenämnden och endast överlämnas dit.

³⁹ Avser även ärenden där Överklagandenämnden beslutat att delvis bifalla och delvis avvisa/avskriva respektive delvis avslå och delvis avvisa/avskriva.

⁴⁰ Avser bland annat beslut om att lämna över ett ärende till en annan myndighet.

⁴¹ Andelen ärenden i vilka överklagandet har bifallits och det överklagade beslutet har upphävts eller ändrats.

Diagram 3: Antal inkomna överklaganden år 2013 per ärendekategori.

Av antalet inkomna ärenden har beslut om placering vid en annan skolenhet, förskoleklass, utgjort den största ärendegruppen, 29 procent av den totala ärendemängden. Den därefter vanligaste gruppen är beslut om särskilt stöd, 24 procent, varav merparten gäller beslut i fråga om åtgärdsprogram.

Tabell 20: Beslut och handläggningstider åren 2013, 2012 och 2011, dagar.

Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar)	2013	2012	2011
Överklagandenämnden i sin helhet	38	45	35
Ordföranden	35	43	33
Nämnden	56	58	47

Den genomsnittliga handläggningstiden för Överklagandenämndens ärenden under år 2013 är 38 dagar. I över 82 procent av ärendena är handläggningstiden inte mer än två månader och i över 43 procent av ärendena är handläggningstiden inte mer än en månad. De principiellt viktigaste besluten fattas av nämnden i sin helhet för att säkerställa en bred belysning av det överklagade ärendet.

Det pågår fortlöpande utbildningsåtgärder för kansliets personal för att höja rättssäkerheten och effektiviteten. Under år 2013 har kanslipersonalen bland annat deltagit i en kurs i effektivitet.

Överklagandenämnden har under året arbetat vidare med att utveckla sin webbplats. Nämnden har också arbetat med att öka kvaliteten och effektiviteten i det ärendehan-

teringssystem som installerades under år 2012. Utöver detta har insatser gjorts för att förbättra möjligheterna att ta fram statistik för verksamheten, ett flertal skriftliga rutiner har tagits fram och en ny plan för diarietföringen av handlingar har beslutats. Åtgärderna har vidtagits bland annat i syfte att säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet.

Ekonomisk redovisning

Tabell 21: Ekonomisk redovisning för Skolväsendets överklagandenämnd åren 2013, 2012 respektive 2011.

Verksamhetens kostnader, Tkr	2013	2012	2011
Kostnader för personal	3 839	3 624	2 955
Övriga driftkostnader	57	158	92
Summa	3 895	3 782	3 047

Verksamhetens totala kostnader har ökat marginellt år 2013. Kostnaderna för kansliets personal har ökat. Detta beror bland annat på att en kanslichef har anställts. Samtidigt har kansliet minskats med en handläggare under hösten, vilket kan antas få effekt för utgifterna främst under år 2014. Kostnaderna för nämndens ledamöter har blivit lägre, vilket framför allt har sin grund i att ordföranden för nämnden från och med april 2013 inte arbetar heltid, vilket i sin tur bidrar till att även övriga driftskostnaderna har minskat.

1.7.2 Yrkesutbildningar

Under hösten 2013 och våren 2014 genomför Skolinspektionen en granskning av kvaliteten i undervisningen på yrkesprogram. Under perioden oktober till mars genomförs besök på 64 slumpmässigt utvalda skolenheter av ett femtontal medarbetare från Skolinspektionens samtliga fem tillsynsavdelningar.

Kvalitetsgranskningen syftar till att granska att elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen och därmed inte slutföra sin utbildning på yrkesprogram får en undervisning som stärker deras motivation att lära för att därigenom skapa goda förutsättningar för att eleverna ska nå utbildningens mål. Av tillgänglig statistik framgår att andelen avbrott av elever är större på yrkesprogram än på studieförberedande program. Statistiken utgår från förhållandena före den senaste gymnasiereformen och visar att bland yrkesprogrammen var Industriprogrammet, Fordonsprogrammet, Hotell- och restaurangprogrammet, Livsmedelsprogrammet och Barn- och fritidsprogrammet är de program med störst andel avbrott. Av den anledningen riktar sig granskningen mot dessa eller motsvarande fem program.

De för granskningen utvalda skolenheterna har valts ut slumpmässigt utifrån vissa kriterier. Vid varje skola har en klass ur årskurs två på aktuellt program valts ut. Granskningen riktar in sig på den skolförlagda delen av utbildningen och klassens

undervisning följs under tre dagar och däremellan genomförs intervjuer med elever, lärare, vägledare och representanter för elevhälsan samt rektor.

Granskningens centrala frågeställningar är:

- Möter undervisningen på yrkesprogrammen elevernas intressen, förväntningar och behov så att eleverna upplever undervisningen som meningsfull?
- Har eleverna inflytande över undervisningen och anpassas den därefter?
- Placeras kunskapsinnehållet i ett för eleverna meningsfullt sammanhang, för att därigenom konkretisera lärandet?
- Får eleverna kontinuerlig återkoppling för att synliggöra lärande och progression och därmed stärka tilliten till den egna förmågan?
- Får elever i behov av särskilt stöd åtgärder som är anpassade så att eleven ges goda förutsättningar att slutföra utbildningen?

Under hösten har 35 skolor besökts. Erfarenheterna från dessa besök är preliminärt att skolornas arbete med att skapa goda förutsättningar för eleverna att slutföra sin utbildning varierar kraftigt. Det finns skolor som redan idag arbetar på ett mycket bra och målmedvetet sätt för att skapa dessa förutsättningar, samtidigt som det finns skolor där eleverna bland annat möts av låga förväntningar och där stödfunktionerna behöver utvecklas.

2. Finansiell redovisning

Alla belopp redovisas i tkr om ej annat anges

2.1 Resultaträkning

	Not	2013	2012
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	346 399	344 638
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	1 847	1 155
Intäkter av bidrag	3	4 920	2 106
Finansiella intäkter	4	421	398
Summa		353 586	348 297
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-253 628	-249 665
Kostnader för lokaler		-20 610	-20 967
Övriga driftkostnader	6	-76 591	-73 982
Finansiella kostnader	7	-89	-165
Avskrivningar och nedskrivningar		-2 667	-3 518
Summa		-353 586	-348 297
Verksamhetsutfall		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

2.2 Balansräkning

TILLGÅNGAR	Not	2013-12-31	2012-12-31
------------	-----	------------	------------

Immateriella anläggningstillgångar

Balanserade utgifter för utveckling	8	445	1 120
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	9	137	375
Summa		582	1 495

Materiella anläggningstillgångar

Maskiner, inventarier, installationer m.m.	10	6 156	7 931
Summa		6 156	7 931

Fordringar

Kundfordringar		23	36
Fordringar hos andra myndigheter	11	3 928	5 153
Övriga fordringar		442	34
Summa		4 392	5 223

Periodavgränsningsposter

Förutbetalda kostnader	12	6 454	7 831
Upplupna bidragsintäkter	13	680	0
Övriga upplupna intäkter	14	329	0
Summa		7 463	7 831

Avräkning med statsverket

Avräkning med statsverket	15	-7 381	-45
Summa		-7 381	-45

Kassa och bank

Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		40 447	34 608
Summa		40 447	34 608

SUMMA TILLGÅNGAR		51 660	57 043
-------------------------	--	---------------	---------------

KAPITAL OCH SKULDER

Avsättningar

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	16	3 301	5 726
Övriga avsättningar	17	2 326	1 840
Summa		5 627	7 566

	Not	2013-12-31	2012-12-31
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	18	6 738	8 915
Skulder till andra myndigheter	19	6 984	6 482
Leverantörsskulder		5 972	11 685
Övriga skulder		4 349	3 912
Summa		24 043	30 994
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	20	21 990	17 983
Oförbrukade bidrag		0	500
Summa		21 990	18 483
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		51 660	57 043

2.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Uo 16 1:2						
Ramanslag						
Statens skolin- spektion	No t	Ingående överfö- rings- belopp	Årets tilldelning enl. regle- ringsbrev	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående överfö- rings- belopp
ap.1 Statens skolin- spektion	21	4 517	353 735	358 252	-347 362	10 890
Summa		4 517	353 735	358 252	-347 362	10 890

2.4 Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av avrundningar kan summeringsdifferenser förekomma.

2.4.1 Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Skolinspektionens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 3 januari. Brytdagen föregående år var den 4 januari.

Efter brytdagen har fakturor överstigande 20 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas från och med år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2012, 3 404 tkr, har år 2013 minskat med 963 tkr.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas kostnader för utveckling, förvärvade programlicenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst ett halvt prisbasbelopp (pbb 44,5 tkr år 2013) och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod månadsvis. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

Utveckling	3-5 år
Licenser	3 år
Datorer och kringutrustning	3 år
IT-infrastruktur	5 år
Kontorsmaskiner	5 år
Inredningsinventarier	10 år

Skolinspektionen har, vid bildandet av myndigheten, övertagit anläggningstillgångar från Skolverket och Myndigheten för skolutveckling. På dessa tillgångar kan i vissa fall avskrivningstiden avvika från ovan angivna och i samtliga fall är då avskrivningstiden kortare.

Skolinspektionen kostnadsför bärbara datorer vid anskaffningstillfället.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Övriga omsättningstillgångar har tagits upp till anskaffningsvärdet enligt lägsta värdets princip alternativt till verkligt värde om detta är lägre än anskaffningsvärdet, om inte annat anges i not.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp om inte annat anges i not.

Ersättningar och andra förmåner

Ledamöter i insynsrådet / andra styrelseuppdrag	Ersättning, tkr
Louise Ackarcrona Sophiahemmetts Uppdragsbildnings AB, Beckmans Designhögskola	5
Jonas Frykman inga andra uppdrag	5
Lennart Grosin inga andra uppdrag	6

Helene Odenjung Förvaltnings AB Framtiden, ISGR International School of Gothenburg Region, Rysåsen Fastighets AB, Idrotts- och kulturcentrum Scandinavium i Göteborg AB, KPA Försäkringar AB, Högskolan i Jönköping, Chalmers tekniska högskola	5
Thomas Rolén Domarnämnden, SIDA, Pensionsmyndigheten	2
Mats Pertoft inga andra uppdrag	5
Nina Rehnqvist Örebro universitet, Statens beredning för medicinsk utvärdering	3
Mikael Sjöberg inga andra uppdrag	5
Mats Öhlin inga andra uppdrag	6
Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag	Lön, tkr
Ann-Marie Begler Generaldirektör Stockholms universitet, Universitetskanslerämbetets insynsråd	1 222
Caroline Dyrefors Grufman Barn- och elevombudet Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd	987

Generaldirektören innehar förmånsbil. Inga andra avtalade framtida åtaganden.

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se avsnitt 1.6.3 Kompetensförsörjning och andra personrelaterade uppgifter i resultatredovisningen.

2.4.2 Noter

(tkr)

Resultaträkning

		2013	2012
Not	1 Intäkter av anslag		
	Intäkter av anslag	346 399	344 638
	Summa	346 399	344 638

Summa "Intäkter av anslag" (346 399 tkr) skiljer sig från summa "Utgifter" (347 362 tkr) på anslaget Uo 16 1.2 ap 1. Skillnaden (963 tkr) beror på minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009. Denna post har belastat anslaget, men inte bokförts som kostnad i resultaträkningen.

Not	2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	809	1 015
	Intäkter enligt 15 § avgiftsförordningen	103	73
	Ersättning för rättegångskostnader	0	8
	Skadeståndersättning	898	0
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	37	59
	Summa	1 847	1 155

Not	3 Intäkter av bidrag		
	Intäkter av lönebidrag	127	108
	Bidrag från SIDA	4 293	1 998
	Intäkter från Skolverket avseende LAN-ärenden	500	0
	Summa	4 920	2 106

Not	4 Finansiella intäkter		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	347	398
	Övriga ränteintäkter avseende rättegångskostnader	73	0
	Summa	421	398

Not	5 Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	166 249	160 664
	Övriga kostnader för personal	87 379	89 001
	Summa	253 628	249 665

	2013	2012
Not 6 Övriga driftkostnader		
Reaförlust vid avyttring av anläggningstillgång	0	215
Inspektionsresor m.m.	10 836	11 236
Köp av varor	3 673	3 330
Köp av datatjänster	25 864	22 350
Köp av konsulttjänster	24 860	26 200
Övrigt	11 358	10 651
Summa	76 591	73 982

Not 7 Finansiella kostnader		
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	85	162
Övriga finansiella kostnader	4	3
Summa	89	165

Balansräkning

	2013-12-31	2012-12-31
Not 8 Balanserade utgifter för utveckling		
Ingående anskaffningsvärde	1 740	1 719
Årets anskaffningar	0	142
Årets utrangeringar, anskaffningsvärde	-142	-121
Summa anskaffningsvärde	1 598	1 740
Ingående ackumulerade avskrivningar	-620	-87
Årets avskrivningar	-533	-533
Summa ackumulerade avskrivningar	-1 153	-620
Utgående bokfört värde	445	1 120

Not 9 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	877	2 455
Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-1 578
Summa anskaffningsvärde	877	877
Ingående ackumulerade avskrivningar	-502	-1 703
Årets avskrivningar	-238	-377
Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	1 578
Summa ackumulerade avskrivningar	-740	-502
Utgående bokfört värde	137	375

		2013-12-31	2012-12-31
Not	10 Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	17 781	24 622
	Årets anskaffningar	120	814
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-7 655
	Summa anskaffningsvärde	17 901	17 781
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-9 850	-14 802
	Årets avskrivningar	-1 895	-2 608
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	7 560
	Summa ackumulerade avskrivningar	-11 745	-9 850
	Utgående bokfört värde	6 156	7 931
Not	11 Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	3 928	4 342
	Lönebidrag	0	11
	Kundfordringar SIDA	0	800
	Summa	3 928	5 153
Not	12 Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	4 685	4 692
	Övriga förutbetalda kostnader	1 769	3 139
	Summa	6 454	7 831
Not	13 Upplupna bidragsintäkter		
	Inomstatliga, bidrag från SIDA	680	0
	Summa	680	0
Not	14 Övriga upplupna intäkter		
	Övriga upplupna intäkter utomstatliga	329	0
	Summa	329	0

		2013-12-31	2012-12-31
Not	15	Avräkning med statsverket	
		Anslag i räntebärande flöde	
		Ingående balans	-3 450 1 036
		Redovisat mot anslag	347 362 345 971
		Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-353 735 -350 457
		<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-9 823 -3 450
		Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	
		Ingående balans	3 405 4 737
		Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-963 -1 332
		<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	2 441 3 405
		Summa Avräkning med statsverket	-7 381 -45
Not	16	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	
		Ingående avsättning	5 726 5 378
		Årets pensionskostnad	-414 2 194
		Årets pensionsutbetalningar	-2 011 -1 846
		Utgående avsättning	3 301 5 726
Not	17	Övriga avsättningar	
		Kompetensväxlings- och kompetensutvecklingsåtgärder	
		Ingående balans	1 840 1 369
		Årets förändring	486 471
		Utgående balans	2 326 1 840
Not	18	Lån i Riksgäldskontoret	
		Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.	
		Ingående balans	8 915 11 467
		Under året nyupptagna lån	489 1 169
		Årets amorteringar	-2 667 -3 721
		Utgående balans	6 738 8 915
		Beviljad låneram enligt regleringsbrev	20 000 20 000

		2013-12-31	2012-12-31
Not	19	Skulder till andra myndigheter	
		190	232
		4 350	4 195
		2 297	2 055
		147	0
	Summa	6 984	6 482
Not	20	Upplupna kostnader	
		17 793	16 348
		1 884	1 236
		1 728	299
		585	100
	Summa	21 990	17 983

Anslagsredovisning

Not 21 Uo 16 1:2 ap.1 Statens skolinspektion (ramanslag)

Anslaget är räntebärande.

Enligt regleringsbrevet disponerar Skolinspektionen en anslagskredit på 10 612 tkr. Under 2013 har myndigheten inte utnyttjat krediten.

Skolinspektionen får disponera hela det ingående överföringsbeloppet då detta understiger 3% av föregående års tilldelning 350 957 tkr enligt regleringsbrevet.

Från anslaget får högst 20 000 tkr användas till genomförandet av regeringsuppdrag (U2011/6544/GV) om viss central rättning av nationella prov samt förstärkt tillsyn över huvudmännens och skolornas arbete med nationella prov.

12 998 tkr har använts för detta ändamål.

Från anslaget får högst 15 000 tkr användas för kostnader för Barn- och elevombudets verksamhet. Kostnaderna för denna verksamhet uppgår år 2013 till 13 179 tkr.

2.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2013	2012	2011	2010	2009
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	20 000	20 000	20 000	30 000	50 000
Utnyttjad	6 738	8 915	11 467	14 692	18 445
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	32 000	32 000	32 000	32 000	32 614
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	347	398	445	185	187
Räntekostnader	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter*	1 847	1 155	1 272	162	53
Övriga avgiftsintäkter	0	0	0	0	0
Anslagskredit					
Beviljad, anslagspost 1	10 612	10 529	10 156	9 808	9 484
Beviljad, anslagspost 2 (avslutad 2010)	0	0	0	300	300
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	10 890	4 517	31	2 146	21 694
varav intecknat	0	0	0	0	0
Bemyndiganden - ej tillämpligt					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	338	335	341	341	300
Medelantalet anställda (st)	355	351	354	349	300
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 038	1 029	988	1 026	1 034
Kapitalförändring**					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

* Jämförelsevärden avseende år 2009-2012 har korrigerats.

** Fr.o.m. år 2009 avräknas anslag kostnadsmässigt och därför blir årets kapitalförändring +/- 0.

3 Undertecknande av årsredovisningen 2013

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 21 februari 2014

Ann-Marie Begler
Generaldirektör